

Beszédszöveg, kiadó
bivatali és nyomda
Közlönyosztály, Str. Baran
1. Pp. — Brassai-utca 10.
Az Új Kelet telefonjai
Közlönyosztály ----- 977
Kiadóbivatal ----- 844
Nyomda ----- 879
Héber osztály ----- 408
K. N. Sz. ----- 803

A kéziratok kizárólag a
Közlönyosztálynak címen-
re kerüljenek. Kéziratokat nem
vissza és nem szí-
vetünk meg

ÚJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

071
211

Lejár

Hermann Goldschmidt ur

Wolfzeile 11

Wien

Egy hónapra ----- 40
Egy évre ----- 80
Egy számlára pályázatok
és vidéken is 2 lei

V. évfolyam, 179. szám

Cluj (Közlönyvár) 5682. Ab 21

1922. augusztus 15. Kedd

Közlönyvár zsidósága ünnepli a mandátum-ratifikálást

Népgyűlés a magyar színházban. Táviratban
üdvözölték Balfour lordot és dr. Weizmant

— Az Új Kelet tudósítójától —

Vasárnap délelőtt ünnepelte a közlönyvári zsidóság a ratifikálás korcsakos ünnepét a magyar színházban. A színház nézőteréből az alkalomból a közlönyvári zsidóság színe-java töltötte meg. A földszinti előhelyek, a karzatok és a páholyok megrakodásig megteltek, akiknek ülőhely nem jutott, a nézőtérre a padok között állva hallgatták végig a ratifikálás jelentőségét hirdető ünnepi beszédeket.

Héber megnyitó

A népgyűlést féltizenegy órakor dr. Fischer Tivadar, a Szövetség elnöke nyitotta meg a következő héber nyelvű beszédekkel:

Tisztelt gyűlekezet!

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi vezetőségének nevében szívvel üdvözölöm önöket, akik megjelentek itt, hogy tanúságot tényszerűen zsidó társadalmának a zsidó nemzeti ügygel való összefonódásáról, megünnepljék az ügynek a palesztinamandátum népszövetségi ratifikációjával beköszöntött diadalt.

Annak a történelemben páratlan diadalemben, melyet negyed évszázad óta a zsidó nép eleven nemzeti energiát összesűrítő cionista világszervezet a zsidó nemzeti lét rekonstrukciójáért folytat, valóban nagy sikerű diadalt jelent az az esemény, mely bennünket ide összehozott és méltán ünnepljük azt, mindemellett hálálkodásunkat nyilvánítva az Egek Urának az ősi imával: Baruch atah Adonaj Elchenu szívejjünnök vékímánu vehigianu hariban hazeh.

Ezután magyar nyelven így folytatta:

Testvérek! A palesztinai mandátum népszövetségi ratifikálásának, nemzeti ügyünk e nagy eseményének igazán illő méltatása bizonyára csak nemzeti nyelvünkön történhet meg, azon a nyelven, melyhez az évszázados diaszpóra alatti elődeink — ha kegyelettel is gondolunk rájuk, ha kell vallanunk — tulajdonképpen hűtenekké váltak, mikor a Beth Hamidrások falai közé száműzték azt, amely nyelvet ősi jogába visszajuttatni, a cionizmusnak éppen egyik főterepét alkotja. Amde ennek a programnak megvalósítása csak új generációinknak sikerülhet.

Ezért mai nemzeti ünnepünkön azon a nyelven folytatom szavaimat, mely előző hasámban anyanyelvünké és egymás közötti érintkezésünknek rendszert használt nyelvünké lett.

A zsidóság és a magyar kultúra

És mielőtt tovább mennék, — talán éppen azért, mert a hely, ahol ünneplésre összegyűltünk, a magyar kultúra egyik szentélye — szükségesnek tartom, hogy rámutassak, mily dőre az a felfogás, mely a magyarság sajtójában kitöltött még ma is felüli fejt, hogy t. i. az erdélyi zsidó nemzeti mozgalom a velejáró hebraizálási tendenciánál fogva elárnlása lenne a magyar kultúrának, amelyben az erdélyi zsidóság nevelkedett és különösen elítélendő dolog lenne, hogy a zsidó nemzeti ideológia propagálása magyar nyelven történik.

Csakugyan igen szűk látókör és határtalan elfogultság kell ahhoz, hogy valaki így lássa az itteni zsidó néptörődéknek saját nemzeti irányban való orientálódását és bekapcsolódását ama mozgalomba, mely a zsidó nemzeti lét rekonstrukciójáért siet a világon, ahol csak zsidók élnek, folyamatban van és mind hatalmasabb lendületet vesz.

Hiszen lehetetlen, hogy bárki, aki igazán szereti saját nemzetét, legyen az román, magyar, német vagy bármely más nép szülőföldjén, — ha elfogulatlanul itéli meg a cionizmust — át ne érezze, hogy aki zsidónak jött a világra, annak erkölcsileg nemcsak föltétlen joga, de határozottan kötelessége is: a zsidó nemzethez tartozónak érseni és vallani magát, mindennek előtt zsidó nemzeti ideálokért lakessései, dolgozni és áldozni, vagyis szívvel-lellekkel cionistának lenni. És midőn a mai zsidó nemzedék azon a nyelven, amelyben nevelkedett, az utána jövő nemzedékek szempontjából a zsidó nemzeti nyelv jogait hirdeti, az eseménnyel szemben az a nyelvnek lebecsülése, csupán emennek megbecsülése.

Cionizmus és államhűség

Ezzel kapcsolatban az eszmemenet rokonságánál fogva nem mellőzhetem annak hangsúlyozását sem, hogy a palesztinai zsidó nemzeti otthon felépítésében való közreműködés egyetlen ország zsidó polgárainak részéről sem tekinthető hazája meg nem becslésének. Egy jottányival sem csökkentheti, tehát mint a román állam polgárainak, hazafiságunkat a tekintet, melyet Palesztina felé irányítunk; hiszen nemzeti létünk teljesítéséhez hozzártosítjuk, hogy valahol a földön legyen egy ország, melynek jellegét a zsidó nemzeti génusz adja meg, egy ország, ahonnan a zsidó nemzeti kultúra, mint fókusz-ból, kisugározza konzerváló melegét mindenüvé, ahol a zsidó nép szétszórt töredékei hazát találtak és amely ország más, mint az ősi Erec Jisrael, mint Palesztina, nem lehet.

Herzl szelleme győzött

Testvérek! Annak közjogi biztosításáért, hogy ez az országga tehető legyen Palesztina, a Bázisban 1897-ben megtartott első cionista világtalálkozó óta negyed századon át küzdötték népünk legjobbjai. Néhány hét előtt tizennyolcadzor fordult meg az esztendő, amikor szíra szállott az isteni küldetésű férfi, aki zsidó népe iránti szeretetből égő lelkének tüzevel meggyújtotta az e küzdelem útját megvilágító szöveget: Herzl Tivadar.

Mikor halálának idei évfordulóján kegyelettel adóztunk az ő halhatatlan emlékének, talán mindegyikünk arra a különös véletlenre gondolt, hogy éppen ezen az évfordulónak az újabbkori zsidó történelemben örök jelentőséget nyert dátumával, tamusz huszadikával esett össze annak a napnak előestéje, midőn kezdték a zsidó népszövetség fötanácsának várva várt ülészaka, melynek tárgysorozatába föl volt véve a Palesztina-mandátum kérdésének megoldása is. És abban a nyomott hangulatban, melyet a Balfour-deklarációval és a sanremói békekongresszus határozatával szemben a leg-

újabb időben oly sok oldalról — nyíltan és burkoltan egyaránt — szított ellenkező és ármánykodás idézett elő sorainkban, az isteni gondviselés bölcs intézkedésének és nemzeti ügyünkre jó jelnek fogtuk fel, hogy az annak sorsára oly döntően kiható tanácskozás éppen azon a napon veszi kezdetét.

Bizakodunk, hogy a tanácskozás

A bázeli program valóság

És aztán eltelet egy hosszú hét, miközben türelmetlenül várakoztunk. Riasztó hírek jöttek, hogy a népszövetség fötanácsa újonnan támadt nehézségek miatt ismét elhalasztotta a Palesztina-mandátum ratifikálását. Már-már elfogott a csüggedés, hogy nemzeti ügyünk ellenkezőinek mégis sikerült felülkerekedniük és végzetes befolyást gyakorolniok a népszövetségi fötanácsra. De, hála az Egek Urának, egydalmaskodásunk alapjainak bizonyult. 5682 tamusz 26-án, a Gergely-naptár szerinti 1922 július 23-án Angliának Palesztina-mandátuma a Balfour-deklarációnak és a sanremói békekongresszus határozatának szellemében a népszövetségi fötanács egyhangú határozatával ratifikálást nyert. A zsidó nemzeti ügy győzött. A bázeli program abban a részben, hogy közjogi biztosítékokat szerezzünk egy zsidó nemzeti otthonnak Palesztinába való megteremtésére, huszonötévi kitartó munka után megvalósult.

Mennél inkább féltettük e huszonöt éves küzdelem eredményét a megújítására legutóbb oly fokozott erővel irányult ellentérvényesektől, annál nagyobb lehet most örömlünk, hogy immár befejezett történelmi tény!

Rajtunk a világ szeme

Dr. Fischer Tivadar ezután méltatja a mandátum ratifikálásának hármast jelentőségét. A népek elismerték a zsidóság nemzetközi jogalanyiságát, amelynek megtestesülése a Cionista Világszervezet és megadták a jogi biztosítékokat Palesztina felépítésére. Ezután így folytatta:

Az egész művelt emberiség szeme a zsidó népen függ, vajjon meglesz-e fiaiban és leányjában az az áldozatkészség, mely szükséges ahhoz, hogy a nagy nemzeti művet, melynek a népszövetség által ratifikált mandátum alapját képezi, tető alá juttassák.

A zsidóság becsülete van kötte ahhoz, hogy a hozzá fűzött várakozásoknak megfeleljen. Ha nem fogja

„Ha mesének akarnátok is, mégis valóság lesz“

Dr. Fischer Tivadar nagyhatású beszéde után dr. Pollák Sándor emelkedett szólásra. Ezeket mondotta:

A közlönyvári ortodox nagygyűlésnek nevében üdvözölöm önöket és ezen a felemelő ünnepen tolmácsolom a magunk nagy örömet is. Alig negydevszázada, hogy az eszme megszületett. Akkor harsogott szét Herzl riadója: „Der Judenstaat ist ein Weltbedürfnis, folglich wird er entstehen.“ És ime, Herzl álmát, a Judenstaat alapjait a népek szövetsége lerakta. A további munka a zsidóságé. És ma megfordítottam Herzl szavait és azt mondom: ha ha mesének akarnátok is, mégis valóság lesz.

Ma mélységes meghatottságomban felszűrődnek bennem régi impressziók és rajongások. Talán huszonhárom évvel ezelőtt, nagy-nemzetiségi felbuzdulás idejében tőprengtem fájóan azon, hogy nekünk zsidóknak, miért nincs nemzeti eszményünk. Miért van az, hogy

előestéjén a zsidó nép ünnepélyes manifestációjában az egész világ szemé elé tárt glóriát, mely Herzl Tivadar alakját fonja körül, a népszövetségi fötanács üléstermébe is behatolva, fényével eloszlítja ott a zsidó nemzeti ügy körül ellenségei által szándékosan támasztott homályt és eközül fölére viszi a bázeli programért folytatott negyedszázados küzdelem diadalt.

tenni, gyalázatában a föld alá süllyedhet majd mindenki, aki zsidó anyától született.

Miatta csak megismétlődnek most, — miként szent Tórák megöröklése szerint egykoron történt Izrael népével — Isten elébe teszi az áldást és az átkot, hogy válasszon a kettő közül!

Az egység akarásának, az önzetlenségnek, az idealizmusnak, a lelkes áldozatkészségnek ideje áll a zsidó nép előtt! Ha ezt választja, az áldást választotta! Míg ellenkező esetben az átkot lesz osztályrésze!

Ha igazán skatkok ma ünnepleni, vessetek azamat megatokkal, ki mint teljesítette eddig cionista kötelességeit!

És aki megállapítja magában, hogy bizony mulasztás terheli, fogadja meg ez ünnepi órában, tüködjé el magát erős elhatározással, hogy a jövőben helyrehozza a múlt mulasztásait! Féltre minden kicsinyességgel! Féltre minden szűkebbésséggel! Mert az önzetlenség, az idealizmus, az örömteli áldozás ideje van most! És jelenti a zsidó népre az áldást!

Ettől függ a nagy mű beteljesése, a melynek alapzata immár készen áll és ez lesz egyúttal a legzsebb hálát Isten és mindazok iránt, kiknek ezt az eredményt Isten után köszönhetjük!

Örömmé változik a bánat

A tamusz hó 17-e és az év hó 9-ike közötti három hét mindenkor a szomorú, a gyászos események ideje volt Izrael történetében. Most először történt, hogy éppen az év ezen időszakában következett be egy nagy esemény, mely korszakalkotó, örömdetesz fordulatot jelent a zsidó nép történetében.

Fogjuk fel előjelként, hogy immár közeleg a prófétai ígért beteljesülése, mely szerint Izrael gyásznapjait örömnapokra változtatja majd át az örökkévaló.

Ha Herzl Tivadar szelleme fogja vezetni a zsidó népet további útján, akkor bizonyos, hogy ez a prófétai ígért teljesülni fog.

nekünk más nemzetek ideáljánál kell statisztálnunk. Ekkortájt történt, hogy kezembe nyentak egy kis fehér lapot, amelyen héber betűk voltak. A sékel volt. És amikor ezt a héber szót elolvastam, egyszerre felbőrdült bennem a zsidó öntudat. Akkor már tudtam, hogy egyszer, talán száz év múlva megszületik az ősi haza. És akkor sokat tudtam a mi zsidó sorsunkon. Valahányszor a bibliát lapozgattam, felmerültek bennem ezek a gondolatok: Istenem, te küldötted cseinknek Mózeset, aki kivette őket a rabszolgaságból. Pedig visszavágytak a huszofazekakhoz a pusztából és aranyborjút emeltek. És a bűnhődés ideje után te adtad nekik Ezrát, hogy astán ismét szejtad őket, amikor bűnhődtek. Tekints le reánk. Tizenkilenc évszázados göluszban végigszonvedtük a világtörténelem nagy mártírúmat, itt állunk előtte és mondjuk: épségben őrtük meg a Tórást, amit negyedtől ezredel eddől ne-

künk. Nem kívánunk tőled csodákat. Engedd meg, miként a más népeknek, hogy saját földünkön, saját életünket élhessük. Ime ez a kis fehér lapocska hadd vezessen bennünket az igérei földjére. És akkor látni fogod, hogy egészes karral ujjatereztük régi hazánkat. És most, hogy itt állunk, e nemes pillanatokban be kell vallanunk, hogy még sok az álom Herzl almából, mert nagyon sokan vannak testvéreink közül, akik elmaradtak tőlünk és elmaradtak a nagy munkától.

Esethez az elmaradókhöz fordulok, akik Adonájít vallják Istenüknek, de akik nem akarnak zsidó nép lenni. Mert ők szittyák, filiszteusok és edoniták. Nézenek ezek a szittyák a szittyá Siófok felé, vagy néznek Germániát, vagy Ukrajnát, vagy Oroszországot, ha van látó szemük, akkor látniuk kell, hogy csak egyetlen földön élhetnek és ez Erec Jiszrael. És fordulok az elmaradókhöz, a vallásosokhoz és moadom, meghajtjuk előttek elismerésünk zászlaját. Ti érdemtek, hogy megőrizzétek a szent Tórárt. Ti szórtátok szét a zsidó eszme magját, most itt az idő, jöjjetek aratni. Hallom ellenvéteket: „a mi témaszunk a Tóra és az mius bennetek.” Ha Mózes Tórája a ti Tórátok, akkor kötelesegtök mondani: E tan egész Jiszraelé. És szavaimat intézem a távollévőkhöz, a chaszidsusokhoz és mondom nekik, ti voltatok azok, akik a mendelsohni romboló irányzatnak szembeszegültök. Amikor hivlek benneteket, hallom amint mondjátok: „A genlát nem hozhatják emberek”. És mi mond-

juk néktek. Kövessétek a misztérium első megalapítóját, rabbi Akibát, aki hatvan évvel a szentély pusztulása után odaállott egy ifju mellé, akit Bar-Kochbának nevezett el és városról-városra járt vele. Kértem tőletek, megtagadjátok rabbi Akibát, vagy Bal Sémst, ainek minden vágya az volt, hogy Erec Jiszraelbe jusson. Testvéreink kik távol vagytok, kérünk benneteket, jöjjetek volünk és dolgozzatok. Aki az Istent imádja, Jiszrael szereti és a Tórárt követi, Erec Jiszraelért dolgozik.

A mizrachisták szónoka

Most Klein Jakab (Bánffyhungyad) emelkedett szóléra és a „Mizrachi” nevében rámutatott a vallásos zsidóság-nak a történeti tényvel kapcsolatos feladataira. Szónok alopes történelmi eszközökkel mutatta ki, hogy a cionizmus elleni támadásokban fellelhetőek mind-azok a jeleségek, amelyek ellen év századok során a belső ellenség részéről mindig is védekeznie kellett a zsidóság-nak. Az értékes, tanulmányoszerű beszédet lapunk valamelyik legközelebbi számában teljes egészében közöljük.

Klein Jakab tetszőssel fogadott beszéde után határozati javaslatot terjesztett be, amelyben a nagygyűlés a zsidó nemzet elleni merényletnek bolygazi azt a harci modort, amellyel az ortodoxia képviselőiül feltűntek elemek a ratifikálást meghúsítani akarták. Eljárásuk rosszindulatú és aljas árulás a zsidó nemzet vitális érdekei ellen.

A javaslatot egyhangulag elfogadták.

A dolgozó zsidóság nevében

Schwarz Ignác a dolgozó zsidóság nevében szólalt fel. A ratifikálás tényében Isten rendelését látja, de minden zsidónak éreznie kell, hogy ez a nagy-szerű tény feladatot ró reánk. Sajnálja, hogy a zsidó pénzarisztokráciát még mindig nem látja azok sorában, akik Erec Jiszraelért dolgoznak és lelkesednek. A dolgozó zsidóság adja a szellemi és vagyoni arisztokrácia életerejét. Felszólítja őket, hogy tudásukkal és pénzükkel járuljanak az ország felépítéséhez.

A melegen fogadott beszéd után Simon Tibor, a Tarbut-gimnázium tanulója cserkészruhában lépett a szinpadra és Csernichovszky egyik versét szavalta el érzéssel és őszinte páthosszal.

A Haggibbor meghajtja a zászlót

Stotter Aladár a Haggibbor Sportegyesület nevében ezeket mondotta:

Testvérek! Engedjétek meg nekem, hogy a Haggibbor Sportegyesület nevében én is meghajtsam híslánk lobogóját azok előtt a férfiak előtt a kik a zsidóság ezeréves álmát, az új hon létesítést a politikai megvalósulás stádi-umába hozzák. A ratifikálásnak a zsidóságra való óriási jelentőségét méltatták és méltatták arra nálam sokkal érdemesebbek és én csakis a mi szempontunkból kívánok a minket elűtő kötelesegekről néhány szót szólni.

Nekünk köteleseggünk, hogy a zsidóság regenerációjából részünket kivegyűk, a ratifikálás folytán megszerzett új hon részére és a gaitban maradó ifjúságot leszoktassuk a gettó hibáiról, testilag és szellemileg erős zsidó ifjúságot neveljünk, mely önérzetes, gerinces, melynek van érzéke, áldozatkészsége saját faja iránt, mely az eddigi szalmaláng zsidó lelkesedést szisztematikus neveléssel tartóssá teszi és a gyáva asszimiláció helyett a magját büszkén zsidónak valló jövő generációt megteremti.

A jövő zsidóságot képzeljük mi magunk elé ifjúságunk nevelésénél és a zsidó névnek, zsidó becsületnek, zsidó jellemnek tiszteletet parancsoló Mak-kabens utódokat szeretnénk nevelni és ezzel beváltani a mi jelmondatunkat: „Am Jiszrael oháj”.

Perac Charlan gyógyszerész, előbb héberül, majd jiddis nyelven beszélt az akadémiai ifjúság nevében.

— A manifestációk ideje — ugy-mond — elmúlt azzal a ténnyel, hogy Palesztinát a népek szövetsége nekünk ígérte. De hogy Palesztinából Erec Jiszrael legyen, az majd csak akkor következik be, ha most már komoly

munka fog folyni itt és otthonunkban is. A mandátum után nincsenek cionisták és nemcionisták, most már csak zsidók vannak. Ha nem fogjuk meg-muntatni a világ előtt, amely nekünk adta át Palesztinát, hogy erre az országra érdemesek vagyunk, akkor bizony nem lesz a galutban sem existenciánk.

Ferenc Mendel, a Zsidó Nemzeti Szövetség főtitkára felolvasta a következő határozati javaslatot, amelyet a gyűlés elfogadott:

„Kolozsvár zsidóságának 1922 augusztus tizenharmadikán a Magyar Színházban tartott népgyűlése határozatlan örömmel és lelkesedéssel veszi tudomásul, hogy a népszövetségbe tömörített hatalmak képviselői, folyó évi június huszon-negyedikén tartott ülésükön ratifikálták a brit birodalomnak adandó mandátumot Palesztina felett és ezzel elismerték a zsidó nép elvitathatatlan jogát ősi országára.

A kögyűlés, amely képviseli Kolozsvár zsidó társadalmának minden rétegét, mélyen átérzi a határozat soradöntő jelentőségét és tudatában van a súlyos kötelezett-ségeknél, amelyek e ténnyel kapcsolatban a zsidó népre hárulnak.

Kolozsvár zsidósága komoly el-határozással és teljes erejével részt kíván venni e történelmi kötele-zettségek teljesítésében és az országepítő munkában, amelynek kulcsát elsősorban a Keren Haj-jeszód intézményében ismeri fel. A népgyűlés határozatilag kimondja, hogy a Keren Hajjeszódban való teherosztatás e történelmi napok-ban minden zsidónak feloldhatatlan kötelesege.”

A főtitkár felolvasta azután James Baifourhoz és Chaim Weizmannhoz intézendő üdvözlő táviratokat.

Dr. Klein Miksa, a Zsidó Nemzeti Szövetség alelnöke néhány tömör és plastikus mondatban fejt ki a történelmi adottságban a zsidó nép jövő feladatát. Meleg szavakkal hálálkodik dr. Fischer Tivadarnak, a szövetség elnö-kének, aki súlyos akadályokon át, szívósan és zsidó szíve által vezérel-tette mindig lobogtatta a cionista zászlót. Ahogy a cionista gondolat ki-téphetetlenül egyrészt Herzl nevé-vel, úgy az erdélyi zsidóság rene-szása Fischer Tivadar nevével. (Hosszantartó taps és heddad.) Aki közelről látja a lelki emelkedettséget és a szeretetet, amelytől elmozdunk a moz-galomba vitt, annak éreznie kell, hogy csak az ő nyomdokain, csak az ő

példaadása nyomán lehet és kell dol-gozni. A Zsidó Nemzeti Szövetség kis intézőbizottságának nevében köszönti a szövetség szeretet elnökét.

Dr. Fischer Tivadar megindultan köszöntö meg Klein Miksa szavait és kijelentette, hogy munkája elismerést

csak abban látja, ha a Zsidó Nemzeti Szövetség az erdélyi zsidóság östet-ségét foglalja magában. Kívánja, hogy az ünnepi hangulat most már zsidó cselekedetekké változzon.

Ezzel és a Hatikva előnéklésével az ünnepély a déli órában végetért.

Lloyd George ellenjavaslatai a londoni konferencián

Döntés előtt a német kérdés

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, aug. 14. Lloyd George a maga ellenjavaslatát most a következő tíz pontban foglalta össze:

1. A birodalmi bank önkormányzata és ellenőrzése a berlini garancia-bizottság megállapodásai értelmében.
2. A garancia bizottság intézkedése a német adósságok konszolidálására.
3. A német export devizái 26 százaléknak a jóvátételi bizottság szá-mára való lefoglalása.
4. A vámok lefoglalása a jóvátételi bizottság ja-vára.
5. A bérételek és kiadások el-lenőrzése a garancia-bizottság részé-ről.
6. A tőke menekülése elleni tör-vény meghozatala.
7. és 8. Az állami bányák és erdők ellenőrzése a Rájna balpartján.
9. A mártakurzus stabi-lizálása a garancia bizottság által.
10. Teljes moratórium az év végéig. Az angol kormány Lloyd Georgeot a tárgyalásokban teljes mértékben támogatja.

Vasárnap Thauais, Schanzer és Poincaré értekeznek, ami mintegy tiltakozás számába megy Lloyd George ellen, aki vasárnapra vidéki birtokárs utazott, anélkül, hogy meghívta volna a külföldi vezető államférfiakat. Lloyd George ridegsége kollegáit kissé érzékenyen érintette. Az érte-kezelet megfogható eredménynek létrejötté még mindig bizonytalan, mert a tárgyalások óráról-órára más képet nyújtanak. Csak hétfőn lesz megállapítható, hogy a konferencia milyen irányt vesz fel.

Poincaré a moratórium megtagadását követeli

Páris, augusztus 14. A Havas-ügy-nökség több lap jelentésével szemben tagadja, hogy Lloyd George és Poin-caré között a tárgyalások tulságosan szenvedélyes hangon folytak, ellenke-zőleg, az egész idő alatt rendkívül barátságos volt az érintkezés a két ál-lamférfi között.

Poincaré egyébként ragaszkodik ahhoz a követeléséhez, hogy a morató-riumot csak azonnal produktív garan-ciák ellensében engedélyezzék.

Az angol kormány elvben elfogadta ezt a javaslatot, de az általa javasolt garanciák Poincarét nem elégtitük ki. Végleges megegyezés még nem jött létre.

Poincaré a moratórium megtagadá-sát javasolta, de a békeszerződés sze-rint a jóvátételi bizottság szótöbbség-gel akkor is

megadhatja a fizetési haladé-kot, ha egy ország ellenzi is azt.

Mintán a békeszerződés rendelkezé-sei szerint Franciaország köteles a moratóriumot illetőleg a többség állás-pontjának magát alávetni. Poincaré an-nál nyomatékosabban követeli az általa javasolt garanciákat, mert ellenkező esetben Franciaország visszanyeri ak-ciószabadságát.

A Havas „nézeletéről” tud

Páris, augusztus 14. A Havas lon-doni jelentése szerint a szakértőbizoi-tság jelentése megállapítja, hogy a konferencia tagjai között nézeteltérés forog fenn a német erdők és bányák jóvedelmének lefoglalás, valamint a moratórium kérdésében.

A konferencia elvetette azt az an-gol javaslatot, amely a német export-jóvedelem lefoglalandó 26 százalékára, kölcsön kibocsátását javasolta, mivel egy kölcsön kérdését csak a szövetsé-gesek többi adósságainak ügyével együtt kívánják elintézni.

Vizont a francia és olasz delegá-tusok elvetették azt a belga indítványt,

hogy a konferencia rendezze a szövetsé-gesek egymásközti adósságait is.

Bizalom Lloyd Georgeban

London, augusztus 14. A Havas jelentése szerint az angol kormány egyhangulag bizalmat szavazott Lloyd George-nak.

Bukóféiben a konferencia

London, augusztus 14. A szakértő-bizottság tegnap egész napon át tár-gyalt, megegyezés azonban még nem jött létre. Az angolok az ellenőrzést csak az esetre kívánják alkalmazni, ha a németek nem teljesítik a kötelezett-ségeiket, míg a franciák a német bá-nyák és erdők jóvedelmének azonnali rendelkezésre bocsátását, továbbá bico-nyos megállapítandó szén- és fanyeny-iség szállítást követelik. A konfe-rencia körében a hangulat ismét na-gyon pesszimista.

Ha Németország 15-én nem fizet

London, augusztus 14. A konfe-rencia válságába újabb fázis állott be. Poincaré megbeszélést folytatott Dubois-sal, a jóvátételi bizottság el-nökével, milyen intézkedéseket tesz a bizottság, ha a szövetséges kormá-nyok nem lesznek abban a helyzet-ben, hogy augusztus 15. előtt közöl-jék Németországgal döntésüket a moratórium kérdésében. Kétségtelen-nek látszik, hogy ha Németország augusztus 15. én nem teljesíti esadé-kes fizetését, a szövetségesek

minden tekintetben szabad kézzel rendelkeznek

a további teendőköt illetőleg.

A szakértő-bizottság tanulmá-nyozta a kompenzációs hivatalok ügyét és megegyeztek abban, hogy Németországtól augusztus 15. én két és fél millió font sterling kifizetését követelik.

Valószínűleg a kérdést az érde-kelt államok közötti közvetlen tár-gyalások fogják rendezni. Németor-szág, Anglia és Olaszország között a megegyezés közelebből létre is jön.

Lloyd George, Poincaré és Schan-zer ma, hétfőn délelőtti újból tanács-koztak a vitás pontokról.

A kisantant képviselői Poincarénál

London, augusztus 14. (Rador.) Poincaré ma megbeszélést folytatott a kisantant londoni képviselőivel. Poin-caré ez alkalommal kijelentette, hogy ha a londoni konferencián a kisantant államainak érdekeiről szó lett volna, akkor haladéktalanul követelte volna ezeknek meghívását. De eddig erről szó nem volt. Hangsúlyozta, hogy Franciaország és a kisantant érdekeit ő egyenlően védelmezi a békeszerző-dés, rendelkezéseinek betartásával. Mi-helyt a szövetségeseknek egymásközti adósságairól és a kisantant adósságai-ról lesz szó, akkor haladéktalanul meg-hívják őket a konferenciára.

Sport kötött-Áruház
 Kötött ruhák, sveterék, harisnya és heztjű eredeti gyári árban kapható.
 Aradi hűtő és hűtőtűszövőgyár lerakata
 Cluj, Wesselényi-utca 16.

Újabb letartóztatás a kolozsvári huspanama ügyében

Dr. Hosszu Vazul kolozsvári főjegyző ellen elrendelték a vizsgálatot Ilies Sándor háromszázhuszezer lejt keresett a panamán

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kolozsvári huspanama ügyében Xantopol vizsgálóbíró vasárnap délelőtt háromnapos vizsgálatot rendelt el Ilies Sándor kolozsi gáncos, Muresian Emil miniszteri tanácsos, Rusu Simon városi főszámvivő, Dósa Endre kolozsi jegyző és dr. Hosszu Vazul kolozsvári főjegyző ellen. A vizsgálói fogságot a vizsgálóbíró egyelőre Ilies Sándorral, Muresian Emilvel, Rusu Simonnal és Dósa Endrével szemben tartja fenn. Valamennyi vádlott felfolyamodással állt a vizsgálói fogság elrendelése ellen, míg dr. Hosszu Vazul egyenesen a vizsgálat ellen jelentett be írásbeli felfolyamodást, megfelelő indokolás kíséretében.

Dr. Hosszu felfolyamodásában előadja, hogy nem követett el közokirathamisítást, mert ő előírásosan vette át a kétszáz ökröt és kétezer juhot. Amennyiben másnap, július tizenharmadán Ilies Sándor Luszig nevű városi alkalmazottnak nem adta át pontosan a kontingenst, ezért ő nem vonható felelősségre. Dr. Hosszu Vazul állításaival szemben Ilies előadta, hogy az átvétel szabályszerűen volt, mert ő összesen csak százegy tehenet adott át és háromszázötven juhot. A visszafizetést azért követelte el, mert a városi bizottság meg sem számolta az állatokat. Kijelentette, hogy a permisz megszerzése körül Muresian Emil segédkezett, akiknek a célból ötvenötezer lejt adott át, hogy azt kaucióként helyezze letétbe a városnál, míg ő a kontingenst valóban le nem szállítja. Muresian Emil ezzel szemben kijelentette, hogy ő csak harmincezer lejt vitt át Ilies-től, jóval az átvétel előtt, de nem olyan célra. Tanúkkal tudja igazolni, hogy a permisz Ilies kölcson adta. Muresian Emil szerint ő nem folyt be a községi bizonyítvány kiállításánál, csak a bizonyítványt fogalmazta Ilies Sándor bemondása alapján, melyszerint Ilies marhatenyésztő, saját birtoka és mintagazdasága van. Mivel utólag kiderült, hogy Ilies hazudott, ezért a kolozsi község eljárásába felelős, aki a permiszhoz szükséges iratokat kiállította és aláírta. A vizsgálóbíró beidézte Nemes László kolozsi polgármestert, aki babizonyította, hogy az aktákat ő nem is látta, hanem egy Daranus Silvia nevű írónknő írta alá a nevét. A vizsgálóbíró Nemet azonnal szabadlábra helyezte.

Rusu Simon városi főszámvivőt közokirathamisítással gyanúsítják, mert a kontingens átvételéről szóló jegyzőkönyvben kétszáz ökröt és kétezer juhot átvételről igazolta, holott az átvétel csak színleges volt. Az átvételről szóló igazolványt azért állította ki Ilies Sándor nevére, hogy az a permisz megkaphassa. Ugyancsak közokirathamisítással gyanúsítják dr. Hosszu Vazult is, aki felelősen jár el a kontingens átvételénél, az állatokat nem számolta meg és Rusuban bízva, az állatok egy részének átadásánál nem is volt jelen. A vizsgálóbíró kiderítette, hogy Ilies útleletét egy Varga Márton nevű tordai vendéglős és egy Ali Zafirakisz nevű szmirnai török fiúcairozza. Ilies háromszáznyolcvanhét darab ökröt Konstancában keresztül valóban Törökországba szállított és ennél a tranzportnál háromszázhuszezer lejt tiszta nyeresége volt. A vizsgálat folyik.

Central Buffet
Színház után
az élte közönség találkozó helye

Átszervezik a kormányt

A nemzeti párt újra tárgyalásokat kezd a parasztpárttal. Mihalache nyilatkozata

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A politikai szünetet a kormány arra használja fel, hogy az ősi parlamenti harcokra újra átszervezze erőit. Miután Bratianu Jonel miniszterelnök meggyőződött róla, hogy egyetlen ellenzéki párttal sem tud megegyezésre jutni, most a régi tervét akarja megvalósítani és a kormány átszervezése által igyekszik helyzetét megjavítani.

Az „Adeverul” jelentése szerint még az ősi parlamenti ülészek megnyitása előtt a kormányban nagyfontosságú személyváltások lesznek.

Ki fognak válni a kormányból Florescu igazságügyi miniszter és Cosma Aurél közmunakügyi miniszter. Florescu igazságügyminiszter tárcájáért Istrate Micescu és Emil Antonescu versengenek. Mindkét jelöltnek tekintélyes tábora van a liberális pártban, mégis Antonescunak jóslnak sikert.

Cosma Aurél közmunakügyi miniszter utódának személyét illetőleg még véglegesen nem határoztak. Még azt sem tudják, vajon erdélyi politikus kerül-e a közmunakügyi minisztérium élére, vagy regátbeli. A liberális pártban tudvalevőleg igen sok a kormányképes vezetőférfi, akik azonban kivétel nélkül regátiak és így egy esetleges erdélyi jelölt esélyei már eleve csekélyek.

A miniszterelnök több miniszter-társával Dorna-Vatrán tartózkodik és úgy tudják, hogy több közmunakügyi miniszteraspírás tartózkodik a miniszter közlelésben, akik „politikai kúrát” vesznek Dorna-Vatrán. A miniszterelnökkel tárgyal már napok óta N. Saveanu és Leonte Moldovanu és várják a köztől egyiket jóslják jövő közlekedésügyi miniszternek.

Mosoiu tábornok állása sem biztos. Mosoiu csak abban az esetben marad meg a kormányban mint erdélyi, ha Cosma Aurél helyébe nem erdélyi miniszter jut be a kabinetbe.

A nemzeti párt és a parasztpárt tárgyalásait újra megkezdik, illetve folytatják a július 15-én abbamaradt tanácskozásokat. Mihalache, a parasztpárt vezére egy népgyűlés alkalmával Cimpolungban a következőket mondotta egy újságírónak:

— A nemzeti párt és a parasztpárt tárgyalásai ugyanabban a stádiumban vannak ma, mint voltak július tizenötödikén. Hamarosan ezeket a tárgyalásokat tovább fogjuk folytatni, de hangsúlyozom, hogy ez üres formalitás, mert a megegyezés köztünk és az erdélyiek között befejezett tények tekinthető.

— Mikor kezdődik az ellenzék akciója? — kérdezte az újságíró.

— Ősszel — mondotta Mihalache. Az ellenzék egyesíti összes erőit és a meginduló küzdelem elhatározó lesz. Ami Jorgát illeti, csak annyit mondhatok: tudatosan vagy akaratán kívül Jorga Miklós ma a liberálisok játékezere. Csodálom, hogy Jorga, aki mindig az együttműködést kívánta a nemzeti párttal, ma ott tart, hogy az erdélyi politikuskokat támadja. Nem kutatom az okokat, de kijelentem: Jorga nélkül is megvívjuk harcukat.

Hogy dolgozott az erdélyi román irredenta

A gyulafehérvári kongresszus nemzeti irányba terelte a szocialista-internacionális októberi forradalmat. Titkos román egyesület működött Erdélyben a háboru alatt. Tisza-redidivus

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Közölte az Uj Kelet a nemzeti párt brassói hivatalos lapjának a „Gazetta Transylvaniei” közléseit, amelyeket a Maniu és Tisza István között a háboru előtt és alatt lefolyt tárgyalásokról hozott nyilvánossággra. A nemzeti párt brassói orgánuma most folytatja cikksorozatát a párt eddig követett politikájának igazolására és újabb érdekes adatokat nyújt az erdélyi román irredenta munkájáról. Megtudjuk, miért nem lázadt fel Erdély románsága 1914 augusztusában és hogyan működött a „Romania Mare” titkos politikai szervezet a háboru kitéréskor a monarchia ellen, továbbá, mint vezette le a nemzeti párt az októberi forradalom erdélyi ávadatát a gyulafehérvári kongresszus békés medrébe.

Miért nem lázadt fel Erdély

Sok román politikus — írja a Gazetta — talán joggal kérdezi, miért nem lázadt fel Erdély románsága a magyar kormány ellen 1914 augusztusában a háboru kitérésakor, vagy a háboru alatt, amikor a monarchia nagy vereségei amugy is megindgatták Magyarországot. Tény, hogy az erdélyiek gondolták a forradalomra, de soha nem akartak semmit sem tenni a bukarasti kormány tudta nélkül. A párt végrehajtó bizottsága nevében Mihali Tivadar le is utazott a román fővárosba, ahol az akkori miniszterelnök kijelentette neki:

— Nem mondhatom önöknek, hogy csináljanak forradalmat. A forradalmi hangulat ide is áttérjedhet, nekem pedig a hadsereg

háta mögött szükségem van a nép nyuztatására

Vajda Sándor abban az időben tette híres nyilatkozatát az „Adeverul”-ban, amelyben nyugalomra intett és amely nyilatkozat nem földie teljesen az erdélyi román nép felfogását De Vajda Sándor megmagyarázta taktikáját:

— Nem akarok vizsályt támasztani erdélyi és regái testvérem között azzal, hogy a regái közvéleményével szembeállok. A nemzet egészének tiszta érzelmeit akkor is szolgálni akarom, ha ennek ára az én politikai halálomat jelentené is.

A „Romania-Mare”

A háboru kitérésé után Erdélyben titkos politikai egyesületek alakították a nemzeti párt veresebb tagjai. A titkos szervezet központja Brassóban volt és tagjainak kötelessége:

— Megtenni mindent a nemzeti ideálok megvalósításáért. A tagok megfogadták, hogy nem hercolnak az osztrák-magyar hadseregben és semmilyen áldozatot nem hoznak az ellenségért. Igyekeznek zavarokat előidézni és megszöktetik a román katonákat a központi hatalmak hadseregeiből.

A szervezet nem eredménytelenül működött: az általános mozgósítás első három hetében a brassói és nagy-szebeni katonai kerületekből mintegy 30 ezer román katona lépett át a határon Romániába, ahol később a két önkéntes hadosztályt képezték.

Gyulafehérvár

A nemzeti párt tehát a román kormány kívánására tartózkodott a forradalomtól, amelyet a felszabadulás siettetésére akart. A háboru befejező októberi forradalomban aztán a párt minden elkövetett, hogy a felszabadulás ne essék áldozatul a forradalom kilengéseinek. A vezető-politikusok törekvése, hogy a forradalom szocialista-nemzetközi jellegét letompítsa és azt román nemzeti irányba vezesse. Ezt szolgálta a gyulafehérvári kongresszus, amelynek eredménye nem maradt el.

A tanulságok

Ezzel be is fejezi a „Gazetta Transylvaniei” cikksorozatát, amelyet elsősorban annak igazolására közölt, hogy a nemzeti párt mai politikája a liberálisok ellen egyenes és logikus következménye a párt eddigi munkájának.

— A liberális — írja a „Gazetta” — az elmúlt évben, amikor a megegyezés reménye megvolt, hazafias, nagy érdemeket szerzett pártnak tartotta az erdélyi nemzeti pártot, amely Erdélyt valóban képviseli. Ma nem. Ma a liberális sajtó és politikusok szinte szószerint idézik Tisza István frázisait, amelyek szerint „a nemzeti párt igazatók és egyéni érdekeket hajszoló, agitátorok csoportja” és „távolról sem képviseli az erdélyi romániaságot”, amelyet csak „megvakít és felrevezet”. Bratianu Jonel nem más, mint Tisza-redivivus. De amint Tisza is kénytelen volt elismerni végül, hogy Erdély románságával csak a párt által léphet érintkezésbe, a liberálisok is meg fogják ezt tanulni.

— Ismét napirenden a Fehér Bárány. Kevés kolozsvári polgár ment át annyi igazalom, mint az a három család, amely a Fehér Bárányban lakott a mai napig, amikor a lakásügyek dicsőségére székeástől ágyastól közbiztonsági marhatalom igénybevételevel isten szabad ege alá kerültek. Az Uj Kelet több ízben foglalkozott a szegények ügyével és néhány nap előtt megírtuk, hogy a három lakó: Övegy Katz Márkusné, Ujhelyi Mór és Bium Bernát a tulajdonosokkal irasos megállapodást kötött, amelynek értelmében azok nem kérik a lakókat addig, amíg a lakó bérleti biztosíték megfelelő lakást ki nem utal számúra. A három család már közel is volt hozzá, hogy a Fehér bárány tulajdonosai által bejelentett lakásokat elfoglalja, amikor a lakások háztulajdonosai a törvényesekhez fordultak, amelynek lazasági tanácsa a háziuraknak más lakókkal kötött szerződéseit respektálva, kimondta, hogy a Fehér Bárány új háznak tekintendő és a lakók nyugodtan az utórá tészhetők. A Fehér Bárány tulajdonosai természet kaptak ezen és nem törődve ígérettel, irasos megállapodással és humanizmussal, a három régi kolozsvári familia otthonából való kiűzetését szorgalmazták. A háziurak volt is foganatja, mert a lakóéleti bizottság főnöke elrendelte az ítelet végrehajtását. Ma délelőtti hatósági közegek jelentek meg a Fehér Bárányban és a főnökhöz zalkított lakók szemellettára leborították a butorkat a szük udvarra. Az 1920 ősi elhatározások dőbbenetes jelenetei ismétlődtek meg. Délelőtt azonban Ujhelyi Mór a járásbíróssághoz intézett beadványában a jogviszony megállapítását kérte, továbbá annak konstataciását, hogy a bíróság nem volt illetékes kimondani a lakókatást. Petersberger járásbíró négy órai tárgyalás után befőn dalben megemmisítette az előbb hozott ítéletét és elrendelte a lakók visszahelyezését. A visszahelyezést már kedden délelőtt foganatosítják szintén rendőri karhatalommal. A főmérülő költségek a Fehér Bárány tulajdonosait terhelik.

A Zsidó Nemzeti Alap országunk főcélját akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni, (aklé a föld, azé az ország) a Keren Hajjeszód a fejlett európai állami élet alapjait akarja lerakni e viszálytolt földön, a Tarbut-Kulturalap pedig a sivatagvándorlás nevelési alapja

sztus 15.
adó Nemzeti
óság össtes-
ivánja, hogy
mar zsidó
eléneklésevel
végetért.
slatai
n
ze a szövét-
ágait is.
orgeban
A Havas
ol kormány
szavozott Loyd
erencia
A szakértő
pon á tár-
nem még nem
ellenőrzést
alkalmazni, ha
kötelezett-
a német bá-
ének azonnali
továbbá bico-
és lameny-
k. A konfe-
at ismét na-
nem fizet
A konfe-
bb fázis állott
st folytatott
bizottság el-
edéseket tesz
ségeis kormá-
n a helyzet-
előtt közöl-
löntésüket a
Kétségtelen-
Németország
eljesíti esadé-
gységek
abad kézzel
k
tőleg.
g tanulmá-
s hivatalok
abban, hogy
tus 15 én két
ng kifizetését
ést az érde-
közvetlen tár-
ni. Németor-
rszág között a
l létra is jön.
paré és Schan-
ujból tanács-
ól.
Poincarénál
14. (Rador.)
st folytatott a
relével. Poin-
sientette, hogy
n a kisantant
let volt volna,
övetelte volna
e eddig erről
uiyozás, hogy
antant érdekeit
a békeszerző-
etartásával. Mi-
k egymásközi
ant adósságai-
dektalanul meg-
sára.

Áruház
gyűjtemény
-utca 16.
stok, svetterek
ék, harisnya és
edeti gyári
kapható.

A nagyvárban héber nyilatkozik

Nyilatkozik Az Uj Kelet... Az egyik... társas felsereszt... ügyelőt, aki... a következő ig... tott tette:

Tudvale... tanfelügyelő... ság között két... letesik: az egy... magyar kisebb... a másik áraml... a cionista frak... tól teljesen kül... ként óhajt sze... nneve egy erd... ség let frissebb... én állapont... Es nem más, Nemesi Szó... Fischer. Ime, egy interju ke... resti „Lupta... amely épen k... ményemet igaz...

— Az Uj... mondja Fisch... békeszerződés... megadták a z... hogy külső... kisebbségnek... nyitja ezt a r... és Palesztinán... amely lehető... nek saját nem... erdélyi zsidós... zeti érzelmei... hatva. A rége... ban, tehát az... mentalitásában... James-méhes v... vannak, akik... megukat. Ez... hogy a régi M... nem szerepelt... hiszen a magy... több meggyár... hat is a magy... be. Míma a z... több mint 60... szervezkedik... többi kisebb... nemzeti kisebb...

Tudom, hogy... laspontja is te... hogy a zsidó... kisebbségét k... séget alkotnak... vánjuk, hogy... állásponjtát... vánsítsa és a... épen úgy tá... mint a száze... gek iskoláit... nemzeti iskola... melynek célja... elemi- és köz... van is több... Kolozsvárt... amelynél épe... gák alkalmá... lomból a növe... és pedig oly... biztos is me... megelégedetts... tesen az áll... ziven tanított... many kihűld... örömmel győ...

— Ime... zsidókérdés... az én vélem... nyelvrendelet... heteilen, m... kokkal szola... illik a hely... három vezet... meg hivatal... hogy nyilat... véleményem... jelentették t... nyelvrendelet... dig már szej... riut alkalma... tanerőt, aki... lyokban hé... Máltányolva... az én pedag... ven, jól tud...

UJ KELET

HIREK

Ipari telepet kapcsolnak az erdélyiek palesztinai kolóniájába

Az Achusa fölhívása

Az Uj Kelet tudósítójától

A Geulath Achusa igazgatósága körlevelet intézett tagjaihoz és a tagként belépni kívánó ügyfelekhez, amelyben közli, hogy az erdélyi zsidó kolónia Palesztinában a megvalósulás stádiumába érkezett. Paneth Hermann ügyvezető igazgató a Zsidó Nemzeti Alaptól egyelőre ötezer dunánnyi (körülbelül 820 kat. hold) elsőrendű termőföldet bérelt a Jezreel völgyben, Haifától ötvenegy órára örökbérletbe.

A birtok elsőrendű országút mentén közel fekszik Afula vasúti állomáshoz. Prima humuszos talaj, vízzel bőségesen ellátva. Benzin motorral hajtott kutja naponta két-három ezer hektoliter vizet szolgáltat. A víz talajöntözésre is elegendő.

Hosszu utánjárással végre megtörtént a telek birtokbavétele. Ma már kilenc Achusa-tag dolgozik a telej előkészítésén, de az ideai megművelés céljából a birtokot haladéktalanul fel kell szerelni élőállattal, gépekkel és a mezőgazdasági élet minden más kellékével. Ennek elérhetése céljából tagonként tizenhat holdat számítva minden részvény után hatvan ezer lejt szűkösséget kell besseniesni, vetőmagot és szántógépet. A birtokot úgy rendezik be, hogy belátható időn belül ipari munkára legyen bekapcsolható.

Azok a tagok tehát, akik jegyzeti részüket igénylik, felkérteknék, hogy legkésőbb e hó végéig részvényként utalják át a hatvan ezer lejt a Geulath Achusa fő-összeírású a clujji Közgazdasági Bankhoz.

Ujannan belépni kívánó tagok, amennyiben a régiük nem foglalnak le az ötven részt, szintén felvételnek a Geulath Achusa-ba, de ezeknek a hatvan ezer lejt felül még a kétszer lejt tagági díjak eddig esedékes részét (1000 lejt) is be kell fizetni.

Mindazon tagok, akik az említett hozzájárulást befizették, már az ősi transzporttal Palesztinába mehetnek. Bontási és letelepedési engedélyről gondoskodás történt. Figyelmeteljük a tagokat, hogy nyolc hónapra elegendő megélhetésükért itthon gondot kelljenek csinálni vagy természetben. Nincs beleértve fenti összegekbe az utiköltség és egyéb transzporttal járó kiadás sem.

Akik kíváncsiak a hatvan ezer lejt, haladéktalanul közöljék szándékukat Paneth Hermannal, az Achusa igazgatójával (Cluj, Strada Petran 16). Az ősi transzport előreláthatólag október közepén indul utnak.

Az Uj Kelet legközelebbi száma szedőszemélyzetünk többségének ünnepe miatt csütörtökre a rendes időben jelenik meg.

— Lemond a nagyváradi prefektus. Beszámolt az Uj Kelet dr. Ardelean Jusztin nagyváradi prefektus ellen indított hajszáról. A közszerepben álló prefektus, úgy látszik megunt a liberális párt egy kis töredékének folytonos áskálódásait és ott akarja hagyni állását. Ardelean egy nagyváradi újságírónak kijelentette, hogy a hónap végén lemond. Akkor sem hajlandó tovább állásában maradni, ha erre a belügyminiszter határozottan felkérné.

— A Landau-per borzalma. Budapestről jelentik: A Landau perben Gerlei tüzérfőhadnagy és Jaeger tanuk kihallgatása után Knapék Jenő magán-tisztviselő tanuvallomása következik. Knapék annakidején tartalékos főhadnagy volt és a Császári tagja, elbeszéli, hogy először a minisztériumban találkozott a két Landauval. Látta, hogy mind a kettő különös állapotban vannak: vízzel kocogtatták és hangosan énekelnek. Arra néve, hogy

Landauék kényszer alatt osolekedtek e, nem tud felvilágosítani adni. Paksy János nyugalmazott detektiv tanuhallgatása következik. Paksy a perben szereplő Beckerről beszél, akire vonatkozóan kijelenti, hogy a rendőrség politikai nyomozó osztályánál volt. Még 1918-ban lisztjegyoszlásért letartóztaták és csak a kommun bukása után szabadult ki. A vizsgálóbíró kérdéseire Paksy határozottan kijelenti, hogy Becker kapasszkodó zsidó gyerek, akinek eredeti neve Becher volt. A vizsgálóbíró csodálkozik a jegyzet meg, hogy Beckert reformátusnak tud a, majd át térnek a a tanuk jegyzékönyvi vallomásainak felolvasására. Legérdekesebb Laehne Hugó vallomása, aki akkoriban a kelenföldi laktanyában volt letartóztatva. Laehne Hugó Landauék ezenvedéseiről mond el borzalmas részleteket és kijelenti, hogy saját szemével látta, mikor bottal és ostorral véresre ki nozták az áldozatokat. Ő is gyakran bántalmazták és egyszer ma'dnem agyonverték, mert nővére a honvédelmi minisztériumban kieszakote, hogy felerőneműt küldhessen be számára. Danazky főhadnagy akkor megöltötte a csomagot bevinni azzal a kijelentéssel, hogy a kelenföldi laktanyában nem parancsol a minis ter. A tárgyalást vezető előz utolónak közli Landau Géza jegyzékönyvi vallomását, aki ezidőszereint Bécsben tartózkodik, csak a jövő héten fogják felolvasni. A keddi ünnep kivételével a jövő hét minden napján tárgyalás lesz.

— Meghalt Temesváron a nagy-kikindai forrabi. Temesvárról jelentik: Tragikus körülmények között halt meg itt tegnap dr. Rosenstein Mór nagy-kikindai forrabi, aki családi ügyekben pár nap óta Temesváron tartózkodott. Rosenstein doktornak délután dolga akadt a belvárosban és amikor a Janó főherceg-uteán járt, hirtelen rosszul lett fogta el és a járdán összeesett. A közelben lakó dr. Sternfeld Izidor orvos nyújtotta a forrabinak az első segélyt, azután a mentők a kórházba szállították. Mire a kórházba ért, az ügyeletes orvos már csak a halált állapíthatta meg. A halál oka szívroham. A tragikus körülmények között elhalt forrabi Nagy-kikindán kívül is közszerepelt és népszerűségnek örvendett, ötvenhat éves volt. Feleségén kívül két gyermeke gyászolja. A családát táviratilag értesítették a katasztrófáról. Temetése séről, amennyiben családja két nap alatt nem érkezik Temesvárra, a temesvári izraelita hitközség fog gondoskodni.

— A munkaadók memorandumuma a munkáspénztárak ügyében. A napokban tartották meg Segesváron a munkaadók kongresszusát, amely többek között állást foglalt a munkabiztosítási járulékok felmérése ellen, amelyet a kormány még áprilisban elrendelt, de amelyet még nem láptettek életbe. A kongresszus memorandumot intézett a kormányhoz, amelyet a napokban küldöttük viz Bukarestbe. A memorandum szerint a munkaadók törvénytelenek tartják a kerületi pénztárak és az országos pénztár jogutódjaként létesített kerületi igazgatóságok működési formát, sajátos alaptjakkal meg, hogy hiába kíséreltek meg az előirt ügyviteli járulékkiróvá, pénzkiosolás, betegellátás stb. restaurációját és a consultatív tanács a Casa Centrala vezérigazgatósága nem a pénztárak törvényes szervezeti szervezője, hanem a teherviselő társadalmi rétegek további törvényellenes megterhelésére igyekeznek felhasználni. A memorandum így végződik: Miniszter ur! Az erdélyi és bánátsági munkaadó és munkásszervezetek a munkabiztosítói pénztárak törvényes szervezeteinek újbóli kiépítését immár egy éve sürgetik. Máltóztassák a Casa Centrala vezérigazgatóságát utasítani, hogy térjen vissza a törvény útjára, mert míg ez meg nem történik, egyetlen szociális intézményük a szociális béke helyett a szociális harc forrása marad.

— Olivasta már Agnon, a legnagyobb élő héber író regényét: „És a meggörbödött kiegyenesedik“? Slessen!

— David Frischmann temetése. Berlinből jelentik: Szerdán délelőtt tíz órakor temették el a zsidótemető régi csarnokából David Frischmann régi temetésén Berlin szellemi előkelősége nagy számmal volt képviselve. A temetésén részt vett Bialik, Gijaszow, Snour, David Finhorn, Frischmann, Ben Cion, Bergelsohn és mások. A zsidó képművészeket Pasteraat szobrasz képviselte. A zsidó politikai előkelőségek közül ott volt Grussenberg szenátor, dr. Semarja Levin, Viktor Jakobson és dr. Handke. Berlin különböző kulturintézményei is képviselték magukat. A temetésen a berlini zsidó hitközség főrabija, dr. Lewi mondott megható beszédet. Utána Bialik forró szavakban emlékezett meg a költőről és esztelte a zsidó író tragikumát. Frischmann — mondotta Bialik — csodálatosan egyéni író volt. Előtte a héber írók szerelmi lírát írtak, Frischmann volt az első, aki a zsidó irodalomban elsősorban zsidó és azután egyetemes kulturát is be tudott vinni. Bialik után dr. Viktor Jakobson mondott emlékbeszédet, amelyben jellemezte Frischmann, a cionistát, aki a zsidóság reneszánszában nagy eredményeket ért el. A zsidó írók nevében még Bergerson, a palesztinai héber írók nevében pedig Ben Cion beszélt a nyitott sir előtt.

— Hatvan baniért vásárol egy levelezőlapot, felírja a nevét és a pontos címét és beküldi az Uj Kelet könyvosztályának. Az Uj Kelet könyvosztálya díjmentesen értesíti Önt a könyvujjdonságokról és elküldi Önnek alkalmi katalógusait.

— Megkerült az eltűnt marosvásárhelyi munkászervező. Az összes erdélyi lapok foglalkoztak a Marosvásárhelyen megakadt kommunista párt egyik vezetőjének, Köblös Eleknek hi tokratos eltűnéséről. Három hét előtt eltűnt Bukarestbe és azóta nyoma vesztett. A marosvásárhelyi párt büntető fenyegetéssel fordult az ügyészséghez, amely megindította a nyomozást. Az eltűnés tizenkilencedik napján megijött a felvilágosítás: Köblös Elek a bukaresti főszigurancón letartóztatásban van. Az eljárás a „kommunizmus járára folytatott katonai kámkedés miatt“ folyik ellene, de a nyomozás semmiféle tarhelő adatot nem tudott eddig ellene felhozni. Vintia Joneson, a bukaresti szigurancón vezetője híje lentette, hogy néhány nap múlva Köblös Elek szabadon fogják bocsátani.

— Felozslatták a beregszászi iskolagyűlést. Beregszászról jelentik: A beregmezei magyarság vasárnap délelőti iskolagyűlést tartott, amelyen valamennyi hitfelekezet képviseltette magát. Hókky K. roly ker szocialista főtitkár beszédét Závayai vendégtisztviselő felbeszakította, mire az előző csak nagynehéz tudta lecsillapítani a felindult hallgatóságot. A közönség állandó helyesléssel kísérte beszéd után Tvaroska Mihály a határozati javallatot akarta felolvasni, de Závayai rendőrtisztviselő a jelen voltak leguagyobb meglepetésre felozslatta a gyűlést. Az elkeseredett beregszásziak felsőbb helyen küldötték a tiltakozóknak az iskolagyűlés indokolatlan beútlása ellen.

— Litvinov tárgyalat Diamandival. Bukarestből jelentik: A varsói „Memento“ című lap szerint Litvinov varsói tartózkodása alkalmával felkereste Diamandi ottani román követet, akivel hosszabb ideig tárgyalt. A tárgyalás tárgya ismeretlen, de valószínűleg Oroszország ujjáépítéséről volt szó.

— Megölte a cséplőgép. Aradról jelentik: Sulyos baleset történt az aradmezei Leasan községben. Curea Sándor cséplőgépje mellett dolgozott Margan Nicolai 12 éves fiúcska. A gyerek nem vigyázott kellőleg, a gép elkapta és eltépte egyik lábát. A borzalmasan megcsontított gyermeket azonnal bekötötték és kocsin be skarták szállítani az ineni kórházba. Mielőtt azonban odaértek volna, Margan Nicolai meghalt. Az esetet a községi előljáróság jelentette az aradi ügyészségnek, amely megadta a temetési engedélyt a egyidejűleg eljárását indít a

cséplőgép tulajdonosa ellen, mert a törvény értelmében 16 éven aluliakat nem szabad a cséplőgéppel alkalmazni.

— Valószínű. Igen ezt kell mondan, hogy valószínű. Nem biztos, nem hirtbizonyos, mégcsak nem is több mint bizonyos. Hanem csak valószínű. Hogy mi valószínű? Valószínű az, hogy az öreg Landau, meg a fiatal Landau, aki a kele földi börtön udvarán egymással egészségére koccintott és énekel, hogy nem jökedvükből tették. Érdekes ez a leleplezés, mondhatnánk szenzáció számba megy: valószínű, hogy a két Landau nem jószántából énekel. Hogy mire alapítja a tanu ezt a feltevést, nem tudni. De a t állítja, hogy valószínű, tehát valószínű. Holott abból, hogy a két Landau énekel, arra kellene következtetni, hogy jökedvükből énekeltek. Abból, hogy a két Landau egymással koccintott és a koccintás után énekel, épenséggel arra kell következtetni, hogy jökedvükből énekeltek. És mégis Knapék Jenő tanu azt meri állítani, hogy valószínű, mintha nem jökedvükből énekel volna a két Landau. Meg kell döbenni ezen a kinos hipotézison. H t valóban lehetséges, hogy két ember, apa és fia koccint egymással és énekel... igaz, hogy akkor már nagyon sokat ivott a két Landau, de viszont, ha sokat ittak, akkor meg pláne, hogy jökedvüknek kellett lenniök. Ezzel szemben az is tény, hogy nem bort ittak. Ugyan hát akkor mit? Talán pálinkát vagy sört? Ó dehogya is, vizet ivott a két Landau. No de a viz, az egy üde egészséges ital. E től csak vidám lehet az ember és jökedvü! És pláne, hogy olyan tréfások voltak és vízzel koccintottak, mi mást bizonyít ez, mint azt, hogy jökedvükből tették. És ha hozzávesszük, hogy a két Landau nemis egyszer koccintott, hanem nagyon sokszor és egyenként négy ölliter vizet szedett magába ilyen koccintgatás alkalmával, hát persze, hogy azért tették, hogy Spos urat és Danazky urat és a többi tiszt urakat mulattassák, az a jó isten tartsa meg a ti zt urakat ép-ségben és jókedvben. És ezután a tanu még azt meri állítani, hogy nem valószínű, mintha jökedvükből eszelekedtek volna mindezt. Ó, a politron!

— Házasság. Weisz Böszöke és Fischbein Jenő jegyesek. Grünfeld Hermann (Simleul Silvaniei) eljegyezte Izsák Margitkát (Cluj). (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Felfűvés. Alulírott zsidó dalárdát szándékosan létesíteni. Fiatal urak, akik a dalardában részt akarnak venni, sziveskedjenek a hitközség irodájában Cal Reg. Fard 52 d. e. 9-12. és d. u. 3-5 jelentkezni. A tanítás díjmentes Dawidow Mihály főkantort.

— Megtiltják a sertéskivittelt. Megirtuk, hogy a mult héten a kolozsvári polgármesteri hivatalban az érdekeltek bevonásával anketót tartottak a maximális árak ügyében. A trésszások kiküldöttje kifejtette, hogy a szabad sertéskivittel ma't nem lehet zárat vetni a zs r áremelkedésének. E határozat, hogy a sertéskivittel fe függését kéri a kormánytól. Mai távirat szerint az import-export bizottság magáév teszi a kolozsvári anket határozatát. A sertéskivittel megtiltó rendeletet már a legközelebbi napokra várják.

— A szerelem élettana. Hozza halgatás után Brody Sándor ismét megjelent írásával a közönség előtt. Legújabb könyve „A szerelem élettana“, egy filozófus és elmélyedni tudó író megfigyelései és feljegyzései. Ára 55 lei. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályától.

— Az Uj Kelet könyvosztálya portómentesen küldi el mindenkinek könyv- és kottajegyzékét, aki azt egy levelezőlapon kéri. Lakók, háztulajdonosok figyelmébe! Az új lakbérleti törvény hiteltel magyar fordítása szakzerű magyarsáttal ellátva kapható a Fraternitás nyomdában, Uj Kelet kiadóhivatalában (Brassai-utca 10), minden könyvkereskedésben és az Uj Kelet összes vidéki elárútlóinál.

A nagyvár di ortodox iskolában héberül fognak tanítani

Nyilatkozik Tulbure tanfelügyelő
Az Uj Kelet tudósítójától

Az egyik nagyváradi lap munkatársa felszereste Tulbure György tanfelügyelőt, aki a zsidó iskolakérdésben a következőt írta: „Tudvalevő dolog, — mondotta a tanfelügyelő — hogy az erdélyi zsidóság között két irány, vagyis két frakció létezik: az egyik a neológok, akik a magyar kisebbséghez akarnak tartozni, a másik áramlat pedig a nemzeti, vagyis a cionista frakció, mely a magyarságtól teljesen külön, nemzeti kisebbségként óhajt szervezkedni. E dologra erre nézve egy erdélyi zsidó vezető egyéniség legfrissebb nyilatkozata, amely az én álláspontommal teljesen egyetért. Ez nem más, mint az erdélyi zsidóság Nemzeti Szövetségének elnöke, dr. Fischer. Ime, mit mond dr. Fischer egy interjú keretében, melyet a buharesti „Lupta“ újságnak adott és amely épen kapóra jött, hogy véleményemet igazolja.

— Az új nemzeti jogban, — mondja Fischer először — mely a békeszerződés után lett megalkotva, megadták a zsidóknak teljes jog ahhoz, hogy külön nemzeti, vagyis etnikai kisebbségnek tekintésük magukat. Biogenitja ezt a népszövetség által ratifikált és Palesztinának intézett azon má dátum, amely lehetőséget nyújt a zsidó népnek saját nemzeti állam alkotására. Az erdélyi zsidóság fiatalabb elemei nemzeti érzelmeiktől mélyen át vannak hatva. A régebbi generáció közt azonban, tehát azok között, akik magyar mentalitásban élnek és a magyar államhasználatot volik hozzácsatolva, még vannak, akik magyaroknak tekintik magukat. Ez olyképp is magyarázható, hogy a régi Magyarországon a zsidók nem szerepeltek mint külön nemzetiség, hiszen a magyar statisztika, hogy minél több magyart mutathasson ki, a zsidókat is a magyar nép masszájába iktatta be. Mára azonban az erdélyi zsidóság több mint 60 százaléka nemzeti alapon szervezkedik és azt kívánja, hogy a többi kisebbséggel teljesen egyenjogú nemzeti kisebbséget képezzen.

Tudom, hogy a román kormány álláspontja is teljesen ilyen, vagy az, hogy a zsidók az erdélyi magyar kisebbségtől külön élő nemzeti kisebbséget alkotnak. Éppen ezért mi azt kívánjuk, hogy a magas kormány ezt az álláspontját konkrét formában is nyilvánítsa és a zsidó iskolák fentartását épen úgy támogassa államszolgálatilag, mint a szász vagy a magyar kisebbségek iskoláit. Nekünk különben saját nemzeti iskolai szervezkedésünk van, melynek célja több héber tannyelvű elemi- és középiskolák alapítása. Már van is több ilyen óvodánk Erdélyben, Kolozsvárt van zsidó lyceumunk, amelynél épen most az évről-évre vizsgáló alkalmával a történelem és irodalomból a növendékek héberül feleltek és pedig oly szépen, hogy a kormánybiztos is meg volt lepve és teljes megalégedettségét fejezte ki. Természetesen az állam nyelvét épp oly intenzíven tanították, miről a kintiskormány kiküldötte minden alkalommal örömmel győződtek meg.

Ime egy zsidó vélemény a zsidókérdésről, amely teljesen fedi az én véleményemet. Arra, hogy a nyelvrendelet keresztülvitele nem lehetetlen, máris konkrét bizonyítékokkal szolgálhatok. Tegnap tudnivaló a helybeli ortodox hitközség három vezető pozíciója tagja jelent meg hivatalomban és kijelentették, hogy nyilatkozatukat elolvasták és véleményüket teljesen osztják. Kijelentették továbbá, hogy készek a nyelvrendeletnek eleget tenni és pedig már szeptember elsejével. Eszerint alkalmazni fognak két héber tanerőt, akik az alsóbb elemi osztályokban héberül fognak tanítani. Meltányolva a helyzet nehézségeit, az én pedagógiai álláspontomhoz híven, jól tudva, hogy a román vagy

héber nyelvnek egyszerre való bevezetése nagy nehézségekbe ütközne, a küldöttégek kijelentésére helyettem, hogy közelebb fogok járni a magas kormánytól annak érdekében,

hogy a magyar nyelv mint kisegítő nyelv használatosabb. Ezt természetesen örömmel vették tudomásul. Ime minden kérdést meg lehet oldani, csak jóakarattal szükséges.

A spanyol király megleckézteti Vanderbiltnét

Zsidó lordok helyett zsidó táncosnők. A milliárdosné bálja botrányba fulladt

— Az Uj Kelet munkatársától —

Prága aug. 10.

Szenzációsan igazító botránytól forr az angol főváros. A tragikomédia hősei Mrs. Reginald Vanderbilt, a spanyol király, az angol trónörökös és a zsidóság. A zsidóság nem keppott aktív szerepet ebben a furesa életképben csak a szinpad mögött szerepelt, de mégis ő exponálta az eseményt. A botrány pikantériája pedig abban van, hogy a drámai igazságszolgáltatás, amely botrányá duzzasztotta meg azt az eseményt, őrlődően ujszerű. A megsértett zsidó önértéket nem a zsidóság bosszulta meg, hanem a spanyol király és az angol trónörökös. A bosszu áldozata pedig Mrs. Reginald Vanderbilt, akit a két felség érzékenyen megleckéztetett.

Az eset így történt. Mrs. Reginald Vanderbilt New-yorkból Londonba utazott, ahol gyönyörű palotája van. Mindjárt, ahogy megérkezett, elhatározta, hogy a fejedelemi bála invitálja London színe-javát. A meghívókat szétküldte és az arisztokrácia körében megfűköszételt.

Battenberg herceg, lord Reading, lord Rotschild, sir Mond, Montefiore és sok más magasállású ur nem kapott meghívót a milliárdosné táncestélyére.

Sokan azt hitték, hogy akaratlanul történt ez a mellőzés és bizalmasan közölték Vanderbiltnél, hogy a „társaságot“ meglepte ez a tévedés. A mellőzött urak és dámaik között sokan vannak, akik elég közel állnak a királyi családnak, a távolmaradásuk tehát nagy feltűnést keltene. Vanderbiltné megköszönte a bizalmas felvilágosítást, de hozzátette, hogy az említett nagyurakat tudatosan mellőzte. Olyan bál estélyt akar rendezni, amelyen a vendégei jól érezhessék magukat. Ő maga nem jól érzi magát a zsidók között és feltételezi, hogy az őket meghívott, hasonlóképpen éreznek. Ezért nem hívta meg a zsidó arisztokráciát. És mert konzervans, nemcsak a zsidó lordokat nem hívta meg, de még azokat a keresztény lordokat sem, akik házasságaik révén féljé-meddig a zsidósághoz tartoznak.

Vanderbiltné elvi alapon állt és a közbenjárók nem is firtatták tovább a dolgot. Végre van joga ahhoz, hogy zsidók nélkül mulasson. Kellemtelen következményei csak azért lettek az exkluzivitásának, mert báljára meghívta a trónörökösét és a Londonban tartózkodó spanyol királyt is és fűt-fát megmozgatott, hogy ezek el is fogadják a meghívást. A koronás uraknak küldött meghívóhoz az udvari etiketnek megfelelően, csatlólni kellett a meghívottak listáját is és az udvarmestert hivatal megállapította, hogy a névsor hiányos. Herceg Edward Battenberg és a felesége lady Edvins (a zsidó lord Cassel unokája) nincsenek a meghívottak között. A spanyol királyt és a trónörökösét meglepte ez a mellőzés és felvilágosítást kértek. Megkapták. Erre aztán egészen váratlan dolog történt.

Az udvarmestert hivatal értesítette Vanderbiltnét, hogy őfelsége a spanyol király és őfelsége a trónörökös

a meghívót kegyesen elfogadják, megjelenésüket megígérik, de csak azzal a feltétellel, hogy hívja meg a két Duncan-kisasszonyt is.

A két Duncan-kisasszony nem ter- tozik a királyi táncosnőkhöz. A két Duncan-kisasszony táncművésznő. Mrs. Vanderbiltné kétségbeesett az a fejedelemi ötlet, de a király és a trónörökös kívánságának eleget kellett tennie. Meghívta hát a két híres táncosnőt. Másnap kimért levelet kapott a táncosnőktől. A meghívást, sajnos, nem fogadhatják el, mert szerződésük a színházhoz köti őket. Vanderbiltné őrlődött. Hogy két közönséges ar- tista ilyen semmibe se veszi az ő meghívását? Kedve lett volna kitoloncoltatni őket, de akkor a bálját veszedelmesített. A spanyol király köti magát a Duncanokhoz, a gőgös milliárdosné enné fogva megalkotta magát. Megígérette a táncosnőket és addig rímázkodott, amíg megígé- rék, hogy meghívást elfogadják.

Fényesebb estélyt már régen látott a londoni társaság. A zsidóme- tes arisztokrácia jól érezte magát és izgatottan várta a felségeket. Pont éjfélkor két automobil robotott a palota elé. Az elsőből kiszállt a két Duncan-kisasszony, a másodikból a spanyol király és a trónörökös két adjuvánsal.

Vanderbiltné jelt adott a zenekar- nak. Az rázendített a királyhim- nuszra.

A vendégek az ajtó felé áradtak, hogy sorfelat álljanak. Vanderbiltné a nagy lépcsőhöz siet, hogy legnagyobb vendégei előtt a honfűket csinálja. De ekkor elébe áll az egyik adjuváns:

— Milady, a király őfelsége pi- henni kíván.

A király őfelségét hiába várta a vendégereg. Őfelsége pihenni kí- vánt. Őfelsége a Vanderbilt-palotában különtermet nyitott magának, akár csak az orfeumban.

Azán megint jött az adjuváns:

— Milady, a király őfelsége fo- gadni óhajtja a Duncan kisasszonyo- kat. A feleséges ur kéri Miladyt, méltóztassék gondoskodni róla, hogy a dírt a különteremben találják fel, négy terítéssel természetesen.

Grófot, lordok és hercegek a ki- rályt várták. A felséges ur nem mu- takozott. A hangulat elbirhatatlanul nyomasztó. Vanderbiltné két ízben hisztériás rohamot kap. De össze- szedi magát és a különterem elé sompolyog, hátha már kipihente ma- gát a spanyol király.

A különterem előtt komolyan áll a két adjuváns. Halk zene szivárog ki a tereméből, pohárkoccintás és vi- dám nevetés. A felségek mulattak.

Varradni kezdett, a felségek az autómobiljaikat kérték. A spanyol király magához kérte a házias- szonyt és megköszönte a szíves ven- déglátást. Roppant kegyes és le- ereszkedő volt.

Biztosíthatom, madame, — szölt nyájasan — hogy jól mulattam. Sajnálom, hogy fáradságom vissza- vonulásra kényszerített, de higgye el, hogy jól éreztem magamat. A Dun- can-kisasszonyok nagyszerűen tán- colnak. Két igazi Szalomé. A tánc- művészet, azt hiszem, zsidó-örökség.

A királyi autó elrobotott. A má- sik autó a két Szalomét vitte el. Vanderbiltné elájult. A vendégek elszéledtek. És négy nap óta Lon- donban csak arról beszélnek, hogy

Vanderbiltné „zsidómentes“ bálján zsidók is voltak. Két táncosnő. És ezt is tudják, hogy a mellőzött zsidó lordokat bosszulta meg kikényszerített megjelenésével ez a két zsidó leány. A tragikomédia szerzője pedig nem volt senki más, csak a spanyol király.

Peter Uhl

A fascizmus kérdése a marienbadi találkozóon

Az olasz imperializmus újra felveti az Auria-kérdést

— Az Uj Kelet bécsi tudósítójától —

A nyugati nagyhatalmak londoni tanácskozása melé a főtosság tekin- tetében egyenlő ranggal sorakozik a keleti hatalmasságok a kis antant álla- mainak marienbadi konferenciája. A találkozó jelentőségére élénken jellemő az a tény, hogy a tervezett miniszter- tanácskozás az államfők tárgyalásával bővült. A hivatalos nyilatkozatok — az ily alkalommal szokásos óvatosság következtével — azt hangsúlyozták, hogy Marienbadban az egész világ helyzetét, amelyben ez a kis antant államaira érdekel bir — tárgyalás alá kerül. Tal- nye van véve továbbá, ugyancsak a különböző kormánytényezők megnyilat- kozása szerint a kis antant északi és déi csoportját összekötő két állam, Jugoszlávia és Csehszlovákia viszonyá- nak szorosabb összefűzése.

A hivatalos kommunikék ezúttal is, mint minden más alkalommal, éri- tük ugyan a lényegét, de hangulatiannul. A dél európai helyzetnek ugyanis egy olyan eseménye van, mely kétség- telenül főpontjává magasodik az általá- nos diplomáciai helyzetet mérlegelő tanácskozásoknak. Mi ez az esemény? Európa egyik diplomáciailag legjobban értesült újsága a „L'Ere Nouvelle“, a francia ellenzéki partok blokjának sajtószerve, ezt a nagy jelentőségű politikai változást a fascizmus olaszor- szági elhatárolásában látja. „Mi tulajdonképpen a fascizmus? — kerdi a francia lap. A fascizmus a tett mezejére lépett, a cselekvő imperializ- mus útjára. Maga Mussolini, a fascista párt alapítója, ismerte be, hogy a mozgalomnak nincsen semmi teóriája. Egyesegyedül a harcot jelenti az im- perializmus cél kitűzéséért, a háborus konjunktúrára vagyó, lombard nehéz- ipar eszmei körének megfelelőleg. Az uralomra jutott fascizmus kétségtelenül fel fogja vetni az adriai kérdést épen úgy, mint a Tuniszt és Nizzat illető olasz aspirációkat.“

Az olasz imperializmus belpolitikai újjászülésének kétségtelenül meg- lesznek a külpolitikai következményei, melyek a jugoszláv politikusok külö- nös figyelmére tartanak igényt.

Jugoszlávia épen most tanácsko- zik Olaszországgal a hűlődtözeivel a ju- goszláv olasz rapallói szerződés vég- rehajtása felől. Barmként is vég- dő- jenes ezek a tanácskozások, bizonyos, hogy nem fogják véglegesen elintézni az adriai kérdést, mely az államhatal- mat kiszajító fascizmus győzelmével új élességben vetődik fel.

Ezek alapján érthető, hogy a cseh- jugoszláv marienbadi konferencia az olasz imperialista törekvések új érája- val fog foglalkozni. Jugoszlávia már eddig is többször fűnszálta Benes közvetítését a Mont-Citron. Az államfők és a miniszterek nostoni értekezlete azonban azt a messzebb- menő célt fogja szolgálni, hogy tisz- tázza a Csehszlovákia állásfoglalását és politikáját oly esetekre, mikor különös élességgel és sok feszültségtől telten fogja az olasz Adria kérdést napi- rendre tűzni a fascista imperializmus.

I. L. Percz drámái:

Die goldene Kette . . . 20 lei
Die Nacht auf dem alten Markt 20 lei

UJ KELET könyvosztálya

Cluj, Str. Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10

SPORT

A Haggibbor fölényes győzelme a Brasovia felett

Nagyvárad bajnoksapata nem tudta megverni a KKASE t. A Victoria szenziós veresége Désen. A Sámson megverte a NAC-ot

— Az Új Kelet tudósítójától —

Az augusztus 13 án lejátszott azon barátságos mérkőzések, amelyeken kolozsvári csapatok szerepeltek, sportérték szempontjából két kategóriába oszthatók. A nap szenzációja a KKASE győnye a teljesítménye Nagyváradon. A Törökvs bajnoksapata, bár a játékidő háromnegyed részében fölényben volt, nem tudta legyőzni a határtalan lelkesedéssel játszó zöld-fehéreket, akik 1:0 arányban vezették a félidőt. A másik Kolozsvár futballsportjára hízog eredményt a Haggibbor csapata érte el, amely 3:0 arányban, imponáló fölényrel verte a Brasoviát.

A szép eredmények értékét nem vonhatja le Kolozsvár bajnoksapatainak, a Victoria-nak dési kudarcra és a mérkőzés sportszerűtlen elfajulása sem a KMTE pechese veresége a marosvásárhelyi testvércsapattól. De még Adorján Ödön és Mezei Géza kolozsvári szövetségi bírák gyenge bírói működése sem.

A mérkőzések lefolyásáról alábbi részletes tudósításaink számolnak be:

Haggibbor—Brasovia 3:0 (2:0). A Brasovia csapata nagy csalódást keltett. A nehéz testsúlyú játékosok otthon felejtették az összejátékra való készséget, a lövőképességet is bizonytalanul mozogtak a netik szokatlan füves kolozsvári pályán. A Haggibbor az első negyedórán szép kombinációs játékokat produkált és már az 5 percben eredménytelen kornert ért el, Braun és Lazarovits könnyelműsködése kedvező helyzetet juttatja a Brasoviát, Jakobi azonban — aki a mezőny legjobb embere volt és fair, stílusos játéka kitűnő élvezetet nyújtott — tisztázta a kritikus szituációt. Jakobi előreadott labdájával Nyul, aki szintén igen jól játszott megszökik, centeréből Bornstein — szép plaszírozással — a 9. percben a kifutó Major kapus mellett az első gólt szerzi meg. Lázár kiszökik, centerét Rosenberg Major kezébe helyezi. Vesztélyelen Brasovia támadások után a 23. percben Nyul ivelt centerét Major kapus, akit a szembesítő nap zavart a védésben, nem tudja megfogai: a labda feje felett a hálóba esik és a második gólt eredményezi. A 26 percben Broch balszélső ivelt labdáját Rosenfeld bravurosan kiűti. Mózes, a Haggibbor új jobbhalfja gyakori durvaságai miatt több szabadrugásos jut a Brasovia, amelyek azonban kihasználhatatlanul maradnak. Félidő 2:0.

A második félidőben a tempó el-lanyhul. A 16 ik percben Rosenberg vesztélyesen összeesap Majorra. Török centerhalf renitenskedik a bíróval szemben. A 20-ik percben Rosenberg Braun ideális labdájával át-töri magát a brassói védelmen és a kifutó Major kapus mellett a harmadik góllhoz juttatja a Haggibbort. A Brasovia ezt követő támadásait és kornereit Jakobi, a hibátlanul dolgozó Wesel és az ügyes Rosenfeld kapus tesszik ártalmatlanná. A győztes csapatban Jakobi mellett Braun pontos labdaosztogatásaival tűnt ki, Mózes rosszul helyezkedett, szélsőjét állandóan szabadonhagyta. A csatársorban Rosenberg és Nyul kifogástalanok voltak. Bornstein a közönségnek játszott és idegessé tette Lázárt. Ankraut nem tudott beilleszkedni a „nagyok” közé. A hát-

védék közül Wesel kifogástalanul dolgozott, Lazarovits feltűnően bizonytalan volt.

A Brasoviában Tritsch centert partnerei ne támogatták eléggé. A halvesorban Török hasznosan dolgozott, különösen fejlett f-jtechnikája keltett feltűnést. Általában a vendégcsapat saját pályáján sokkal nívósabb játékot szokott kultiválni. Strasser Emil (NAC) nagyváradi szövetségi bíró kifogástalan ítélkezéseit csak a játékszabályok alapos ismerői tudták értékelni.

MMTE—KMTE 2:1 (0:0). A tartalékok munká csapatok hiányos technikájukat erőszakos és durva játékkal pótolták és Mezei Géza bíró erőlyessége (?) nem volt elegendő a kilengések megakadályozásához. A 18-ik percben tizenegyesből éri el a marosvásárhelyi csapat Kajsa révén az első gólt. A következő percben egyenlítésre nyílik alkalma a KMTE-nek, Janovics center azonban a kapus kezébe lötte a tizenegyeset. A 23 ik percben Kaucsár a második marosvásárhelyi gólt szerzte meg. Két perc múlva Fekete jobbcsélső szép lövése juttatja góllhoz a KMTE t, amelynek második, Tóth által rugott tizenegyesét is kivédte Weisz kapus. Bau neister marosvásárhelyi fedezetet kiállította a bíró. A kolozsvári csapatban Mendelsohn, Janovics, Fekete és Tóth voltak a legjobbak, a többiek alapos és szakszerű tréningre szorulnak.

Désen a Victoria 1:0 (1:0) arányú vereséget szenvedett az Uniótól. A győztes gólt a 18. percben Kallus beadásából Vagó szerzte meg. A Victoria erőszakos, durva játékba kezd, mire az erélytelen Adorján bíró diplomáciai tárgyalásokba kezd és megint a csapatok tagjait. Noé és Szántó összezúzólközása mindkettő kiállítását eredményezi. Az

első félidőben Rákosfalvit lerugják. A második half-tímében folytatódik a Victoria emberre menő durva játéka, amelyet az Unio is viszonz. Az Unio játékosai sorba lesátulnak, végül csak hat embere marad a pályán, úgy, hogy a bíró a 40 percben kénytelen lefujni a mérkőzést. A Victoria desi szereplése nem volt alkalmas a bajnokcsapat és a kolozsvári sport jóhírnevét gyarapítani.

Nagyváradon a KKASE 1:1 (1:0) arányban végzett a Törökvs-sel. A NAC elleni 1:1 eredmény után a kolozsvári csapat teljesítménye annál értékesebb, mert a Törökvs ellen annak saját pályáján érte el. A vezető gólt a 37. percben Rekus szerzte meg, a Törökvs csak a második félidő első percben tudott Ströck II. révén kiegyenlíteni. A Törökvs állandó fölényű támadásait Mann és Bacsoni sikeresen verte vissza. Kiss Kálmán nagyváradi bíró kifogástalanul vezette a mérkőzést.

Máramarosszigeten a Sámson zsidó sportegylet szenziós győzelmet aratott a Nagyváradi AC felett. Az eddig veretlen „Sámson” Salamon révén már a 4. percben megszerzi az első gólt és a NAC heves támadásai dacára sem tud kiegyenlíteni. Félidő: 1:0. A második félidőben is a Sámson uralja a mezőnyt és Salamon a 20. percben a második góllhoz juttatja csapatát. Kinigli és Rónai egyenlítési kísérleteit Kohn, a Sámson kitűnő halfja csirájában fojtja el, Dankó lövései pedig olt tévesztettek, vagy a kitűnően védő Wiener kapus zsákúrnáa lettek. A győztes csapatban Deutsch, Kohn és Salamon tñntek ki, míg a NAC csapatában Kinigli, Rónai és Glück voltak a legjobbak. Az izgalmas mérkőzést Stark Sándor (budapesti III. ker. TVE) bíró kitűnően vezette.

KÖZGAZDASÁG

Miért stagnál a gabonaexport

Svájc a román gabonával szorítja le az idei román termés külföldi árait

— Az Új Kelet tudósítójától —

Az idei román termés exportjának válságát nem egyedül a lei váratlan és rohamos emelkedése okozza. A gabonaexport stagnálásának legfőbb oka az, hogy Svájc a részére már régebben szállított négyezer vagon román gabonát eladásra ajánlja fel a külföldi piacokon. Csak természetes, hogy a svájci kormány, amely nem éri a román valuta legutóbbi hullámszásának következményeit, lényegesen olcsóbb áron adhatja el gabonáját, mint a román exportőrök. Külföldi távirati értesítés szerint a svájci kormány a Romániától kapott árpát és zabot ajánlja fel eladásra, ami a román idei árpa és zab iránti keresletet csökkentette meg nagy mértékben.

A román exportőrök hatalmas gabonamennyiségeket halmoztak fel a kikötőkben a külföld számára, de ezeket a svájci verseny miatt nem tudja elhelyezni, másképp a lei mai kurzusa mellett nem is akarják még értékesíteni. Hogy a svájci konkurrencia milyen lényegesen befolyásolja a román exportot, bizonyítja, hogy míg a román idei árpa és zab ára lényegesen csökkent, addig a tengeri ára, amelynek Svájc nem állít konkurrenciát, emelkedő tendenciával ton-nánként ötven-hatvan francia frankon áll.

A román gabonatermelők és ex-

portőrök tehát súlyos dilemma előtt allanak. Gabonájukat sokáig nem tarthatják a kikötők raktáraiban, mert a pénzre sürgősen szükségük van, a svájci verseny miatt azonban amellett, hogy a lei emelkedése amugyis megrontotta az árakat, csak nagyon rossz feltételek mellett értékesíthetik termékeiket. Ha nem exportálnak és megvárják a lei visszaesését és a svájci konkurrencia elmulását, súlyos anyagi zavarok közé jutnak, ha pedig azonnal megkezdik a kivitt, katasztrofális veszteségeket kénytelenek elszenvedni. A gabonakereskedők szindikátusa tehát sürgős kormányintervenciót követel és hivatkozik Németországra és más államokra, amelyeknek kormányai az export részére fix árakat állapítottak meg és nem engedték meg az exportot alacsony árak mellett, ezzel szemben a várakozni kénytelen exportőröknek anyagi segítséget nyújtott. Azt követelik tehát a román kormánytól: utaljon ki nagyobb összegeket kölcsön címén az exportőröknek, hogy azok sürgős fizetési kötelezettségeiket teljesíthessék. Ezekkívül utalnak a gabonaexportőrök a horribilis kiviteli illétközésre is, melyek az elmúlt évvel szemben nyolcszáz százalékkal emelkedtek. Az elmúlt évi gabonafeleslegeket vagononként kétezerszáz lei váért lehetett kiviani, ma az exportra kerülő gabona vámjá vagononként huszezer lei. A kiviteli illétköz letszállítását tehát szintén indokoltak és méltányosnak tartják.

A kormány körében szerzett értesítés szerint a kereskedelemügyi minisztériumban már dolgoznak is a szükséges randszabályokat magukban foglaló rendeleteken, amelyek minden valószínűség szerint az expor-

tőrök kivánásainak megfelelően fog-nak intézkedni.

Belföld

(x) **Lebélyezzik-e a cseh állampolgárok román járadékkötvényeit.** A román járadékkötvények lebélyezését vel kapcsolatban érdekes konfliktus támadt Románia és Csehszlovákia között. A lebélyezéssel megbízott román bizottság ugyanis elutasította a cseh állampolgárok birtokában lévő román járadékkötvények lebélyezését az az indocollással, hogy akkor vásárolták, amikor ellenséges állam polgárai voltak. A lebélyezést pedig a rendelet szerint csak szövetséges államok polgárainak birtokát képező kötvényeken eszközlik. Az érdeket csehek t hat intervencióra kérték fel kormányukat, amely már át is írt a román kormányhoz és követeli a lebélyezést. Buzaresti jelentés szerint a csehországi kormány átírta fölött a külügyminisztériumban működő bizottság fog dönteni, amely a békesszerződés végrehajtásának ellenőrzésére alakult.

(x) **A cseh korona hivatalos árfolyama a CFR-en.** Bukaraszából jelentik: A CFR. igazgatósága értesítette az összes kerületi igazgatóságokat, hogy a CFR. vonalain való személy és áruktelekedésre a cseh-szlovák korona hivatalos árfolyamát újra megállapította. Eszerint augusztus kilencedikétől kezdve a további rendelkezésig egy cseh-szlovák korona egyenlő 275 leivel.

Külföld

(x) **Miért emelkedtek a Dunagőzhajózási részvények.** Bécsből jelentik: A tőzsdén vörös tempóban emelkedett a Dunagőzhajózási részvény, amely felfelé törésével erősen kiemelkedik a bécsi tőzsdé többi emelkedő árfolyamu papírjai közül is. A Dunagőzhajózási részvényektől tudvalóval még régebben egy nagyobb tétel részvényt szerzett meg Krausz Simon azért, hogy erőtelj felajánlja megvételre az angol Riter-szindikátusnak. Az angolok azonban visszautasították Krausz Simon ajánlatát, úgy, hogy kénytelen volt a bécsi tőzsdén eladni a Dunagőzhajózási részvényeket. Bár több ezer darab részvényről volt szó, mégis a bécsi tőzsdé ezeket a darabokat könnyen felvette. Természetesen Krausz Simon jobban jött volna, ha a mai magas kurzusok mellett adott volna tul a Dunagőzhajózási részvényeket, amelyek most egy titokzatos kéz vásárol. Bécsben és Budapestben hivatalos helyea még csak nem is sejtik, hogy ki lehet a vásárló, csupán azt tudják, hogy a titokzatos kéz még a mai magas kurzusok mellett is forszírozott tempóban vásárolja a Dunagőzhajózási részvényeket.

(x) **A osztrák bankjegyforgalom.** Németországban katasztrofális pénzügyi helyzetét, melyet talán csak rövid idő választ el a teljes összeomlástól, beszédesen illusztrálják a bankjegyforgalom hihetetlen mértékű megduzzadásáról a nyilvánosságra jutott legutóbbi adatok. Az osztrák bankjegyek szaporulatának lázas átemét az alábbi kimutatáson szemléltethetjük: Julius 30. 549 915 milliárd korona. Julius 7. 582 879 milliárd korona. Julius 15. 616 861 milliárd korona. Julius 23. 691 770 milliárd korona. Julius 31. 786 225 milliárd korona. Az osztrák bankjegyek mennyisége tehát július utolsó hetében 94 milliárddal szaporodott.

Felelős szerkesztő **DR. MARTON ERNŐ**
Híradó: **KADIMA** nyomda és híradóvállalat Z.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Megnyílt! Schwartz Ignác
könyv- és papírkereskedése
Ulcsó árak! Str.G.Baritü (Malom-u) 16

Megnyílt a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám.
Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Ritűnő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasuti vágány. Telefon 401, 290.

Kedd
SZIN
Kedd: 5 f
A fe
árak
des
kaba
közv
mag
Lili
Szerda: 5
galm
ken
7 óra
hely
Null
junk
Gőzo
Csütörtök: (Olos
(Ren
kaba
Foga
és G
Péntek: 5
A m
kor:
9 óra
és M
vagy
szám
és G
Szombat: 5
helyá
des
kabar
ment
mód.
vend
Vasárnap:
dik r
árak
helyá
(Olos
kabar
ment
mód.
degiá
a mtszra
megvált

A kerti
fokozott mu
négy rendki
be a kerti k
felvonás u
Emiltől). H
től). Fogadj
dékház (Zág
szerepét Gőz
megszokott
Borky Lili, a
Forgács Sán
szerepeit Is
László, A fog
Forgács Sán
ház főszerep
Miklós és M
ujdonsga a l
javából van
tarthat száma
napig látható
szerdán és es
Aut. orth.
Zahl: 176—97

Die aut.
Bistrita such
eröffnende
streg religio
rumänischen u
und Schrifit v
Gleichzeitig
hohen Feiert
streg religio
sucht.
Bewerber
ten samt Ang
standen wie a
giös-moralisch
meinde-Kanzle
Gehalt laut
Bistrita (Bi
Klein David.
Notár.

Előrehal
Helle
Weis
1834

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Kedd: 5 óra: Prometheus. Második rész. A felszabadult Prometheus. (Olesó helyárral.) 7 óra: Prometheus. (Rendes helyárral.) 9 óra: Kerti kabaré. Premier. Nulla ur. A házasságközvetítő. Fogadjunk. Menedékház. Uj magánzámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula föllépésével.)

Szerda: 5 óra: Demitoff hercegnő. (Izgalmas társadalmi életkép. Főszerepek: Lya Mara. Olesó helyárral.) 7 óra: Demitoff hercegnő. (Rendes helyárral.) 9 óra: Kerti kabaré. Nulla ur. Házasságközvetítő. Fogadjunk. Menedékház. (Berky Lili és Gózon Gyula föllépésével.)

Csütörtök: 5 óra: Demitoff hercegnő. (Olesó helyárral.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárral.) 9 óra: Kerti kabaré. Nulla ur. Házasságközvetítő. Fogadjunk. Menedékház. (Berky Lili és Gózon Gyula föllépésével.)

Péntek: 5 óra: Sándor Mátyás. Első rész. A mártírok. (Olesó helyárral.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárral.) 9 óra: Kerti kabaré. Premier. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. Uj magánzámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégszolgálatával.)

Szombat: 5 óra: Sándor Mátyás. (Olesó helyárral.) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárral.) 9 óra: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégszolgálatával.)

Vasárnap: 3 óra: Sándor Mátyás. Második rész. Antekirt orvos. (Olesó helyárral.) 5 óra: Ugyanaz. (Olesó helyárral.) 7 óra: Ugyanaz. (Olesó helyárral.) 9 óra: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégszolgálatával.)

Műsora tízöt előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

A kerti kabaré keddi új műsora. A fokozott munka eredményeképpen kedden négy rendkívül szellemes újdonságot mutat be a kerti kabaré együttese. A négy egyfelvonásos újdonság címe: Nulla ur (Balassa Emiltől), Házasságközvetítő (Pajzs Elemértől), Fogadjunk (Szilágyi Lászlótól) és Menedékház (Zágoni Istvántól). A nulla ur című szerepet Gózon Gyula fogja játszani a töle megszokott jóízű humorral. Az asszony Berky Lili, a férj Mihályfi László. Az udvarló Forgács Sándor. A házasságközvetítő főszerepeit Izsó Miklós, Felhő Ervin Mihályfi László, A fogadjunk főszerepeit Fajk Rózi, Forgács Sándor és Izsó Miklós. A menedékház főszerepeit pedig Leóvey Leó, Izsó Miklós és Mihályfi játsszák. Mind a négy újdonság a legújabb kabaré-irodalom legjavából van kiválogatva s nagy sikerrel tarthat számot. A keddi új műsor három napig látható csak a kerti kabaréban, kedden, szerdán és csütörtökön.

Aut. orth. izr. Cultusgemeinde, Bistrita.

Zshl: 176—922.

Concurs

Die aut. orth. izr. Cultusgemeinde zu Bistrita sucht für die im September 1. J. zu eröffnende Elementar-Knabenschule einen streng religiösen dipl. Lehrer welcher der rumänischen und deutschen Sprache in Wort und Schrift vollkommen mächtig ist. Gleichzeitig wird für die kommenden hohen Feiertage event auch für die Dauer ein streng religiöser vorzüglicher Vorbeter gesucht.

Bewerber haben ihre Zeugnis-Abschriften samt Angabe ihres Alters und Familienstandes wie auch Referenzen über ihren religiös-moralischen Lebenswandel an die Gemeinde-Kanzlei einzusenden. Gehalt laut Überkommen. Bistrita (Bistritz) den 2. Aug. 1922.

Klein David, Notár, 4404 Israel Rachmuth, Präs.

Előrehaladott nyári idény miatt az összes nyári anyagok mélyen leszállított árban kaphatók

Heller, Weisz & Molnár
női divat-ruházásban Cluj, Wessselényi-u. 6.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi árak nagykereskedése

Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagyplac-tér

NYUGÁGYAR

Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

kívánatra egyes drbként is bár-hova gyári áron szállíthatunk kartámlával, lábrésszel prima vászonnal 250.—, vászon nélkül 150.— lei ellenében 0000

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage
Ajánlja saját készítményű sérvkötőit, haskötőit stb. Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

MODERN ÜVEGCISISZOLDA és TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

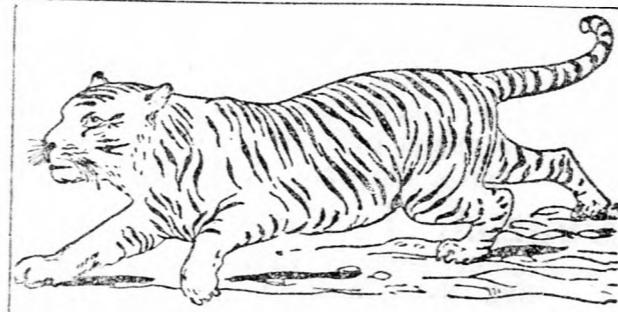
Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapusinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben

Ujrafoncsorozás! Kérjen árajánlatot!

Mártonffy Testvérek & Co

ujjonnan berendezett világ-városiszőrmeáruházban leg-újabb modellek, elsőrangú szőrmék, mindenneműszőrmecikk, — szücskellékek nagyban és kicsinyben. — Szolid bevásárlási forrás!

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 20. (Főtér) Telefon 10—25. 1396

Sürgöncim: Mártonffypelz.

Uj ékszerüzlet! Uj ékszerüzlet!

Órák Arany
Ékszerek Ezüst
Mindennemű Ujdonságok
Ajándéktárgyak

legolcsóbb bevásárlási helye

H. S. Braunfeld

Fenyő és Braunfeld
cég volt belyagjának modern ékszerüzlete
Cluj, Piata Unirei 15. (v. Dobó-féle helyiség). — Telefon 6—43.

Zephier ingblousok

Vászon öltönyök
Tennisz nadrágok 1380

Neumann M.

cégnél, Cluj, Piata Unirei No. 14. Főtér

Uj! Megnyilt Uj!

Clujon a Bolyai-utcában
ROSMANN MIHÁLY
szücsműhelye

ahol minden e szakmába vágó munkát legújabb divat szerint juttányosan és pontosan eszközöl. 1387

Eladó

különböző kiterjedésű és faállományu erdők. Cim a kiadóban. 4382

Megnyilt! Megnyilt!

Parkettánc

Derüs hangulat minden este a Dacia-Barban
Cluj-Kolozsvár legdíszingváltabb szórakozóhelye. Változatos műsor. Kítűnő baritolok. 4175-1

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sighetul-Marmatiei (Máramarossziget) Alapítva 1898.

Telefonszám 114—111.

Távíratcím Máramarositakarék.

Idegen pénzek vétele és eladása.

Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bármely placára a legelőnyösebb feltételek mellett. Betéteket a legmagasabb kamatláb mellett gyümölcsözöztet. Váltak leszámítása és ipari vállalatok finanszírozása. 1378

Zsák HAVAS DEZSO

Timisoara

Zsineg Ponyva

1374

Bródy Sándor:

A szerelem élettana

Mély emberi meglátások és megfigyelések
Egy filozófikus, elmélyedő poeta vallomását jegyzi fel ez a könyv. Ára 55 lei

UJ KELET könyvostálya
Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon interurban 2-13.
Sürgöncim: JUVAERE Cluj.

Ékszerárugyár és nagykereskedés.

Vesz:
legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad:
mindennemű ékszerárut.

Vállal:
mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.
Fogászati arany és forrasztó.
Arany és ezüst hu-
zalok és lemezek.

Csak viszonteladók részére!

Ujra kapható

Fényes Samu mélységesen zsidó regénye

Jidli első változása

Ára 33 lei

Uj Kelet könyvostálya

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Gyári telefon 596. Üzleti telefon 515

LEBEDA S. A.

Első romániai villangerőre berendezett ágyneműgyár.

Készítünk:

Paplanokat: vatta, gyapju és pihe föltelékkel, a legolcsóbb kivitelűtől a legfinomabb kivitelűig. Továbbá matracokat, párnákat és mindennemű ágyneműket.

Vállalunk:

kórházi, közintézeti, valamint szállodai felszerelések szállítását továbbá mindennemű átalakításokat. Villanyerőre berendezett tollfosztó gépjárműn bármely mennyiségű tollfosztást, tisztítást.

Veszünk:

minden mennyiségben lőszört, díszlőszört, kecskeszört, gyapjut és tollat. Mintát ár megjelöléssel (ab cluj állomás) kérünk küldeni

Eladunk:

mindennemű tisztított és szortírozott tollféléket nagyban és kicsinyben.

Eredeti gyári árak!!!

Gyár: Cluj-Kolozsvár, Strada Jasilor (volt Nagyszamos-u. 14. sz.), interurban telefon 596.
Üzlet: Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca 10. sz.) telefon 515.

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabb kamatoztatnak.

Telefon 1—69 és 7—25.

megfelelően fog...
cseh állampol...
kötőívnyeit. A...
k lebolygós...
keses konflikt...
sehs'ozária kö...
megbizott ro...
asította a cseh...
au lévő roma...
lyegzését az...
akkor vásárl...
polgárai volta...
rendelet sz...
államok polgá...
ívényeken az...
hek t hat inter...
nyukat, amely...
kor anyhoz és...
Bukaresti je...
lovak kormány...
minisztérium...
tani, amely a...
sajtásának ell...
hivatalos á...
Bukarestből je...
gatósága érte...
eti igazgatósá...
vonslain való...
edésre a cseh...
los aróljamát...
Ezerint agusz...
de a további...
phszlovák ke...
el.
tek a Dun...
ek. Bécsből je...
ros tempóba...
h józsi-rész...
résével erőse...
tőzsdé többi...
papírjai köz...
sírészvények...
bbben egy ne...
szerzett meg...
hogy eret...
z szolg Rter...
golóx szomb...
z Simoa ajár...
ytelen volt a...
Dunagőzsjó...
tőbbezer dar...
mégis a bési...
otat könnyen...
Krausz Sano...
a mai magas...
t volna tul...
nyeken, arne...
atos két vá...
esten hivatal...
is sejtik, hogy...
pán azt tudják...
még a mai...
tt is forsziro...
a Dunagőz...

